

2014 m. vasario 14 d., penktadienis

Nr. 6 (1067) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | F o t o g r a f i j a | K i n a s

2

Belgijos baroko orkestro koncertas

3

„Dédės ir dédienės“ Vilniaus mažajame teatre

4

Roterdamo kino festivaliui pasibaigus

6

Lietuvos fotografų paroda Maskvoje

7

Paroda, skirta Trakų bažnyčios istorijai

„Kryžiaus kelias“

8

Naujienos iš Berlinalės

Adomas Danusevičius, iš ciklo „Nekalti prisilietimai“. 2013 m.

Genijaus peleninė ir gimnasto vienatvė

Dali, Danusevičius ir O’Kane’as Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmuose

Monika Krikštopaitytė

Vakarą prieš apžiūrint parodas keleivių prieplaukoje-kavinėje per televizorių stebėjome žiemos olimpiados atidarymą, kur kaip ir milijonai kitų žmonių sunerimom, ar snaigės nevirtimas penktu olimpiiniu žiedu yra oriai nacių skaudi klaida, ar paslaptingos reikšmės dizaino elementas. Eisenoje mojo sportininkai ir žinojau, kad parodų rūmuose laukia Adomo Danusevičiaus nutaptyti atletai, realybė įmė atrodyti surežisuota, o susidūrus su masinėmis scenomis beveik visada pasidaro įdomu, kaip jaučiasi pavienis žmogus.

Paroda „Kamufliažinis vyriškumas“ (kuratorė – Laima Kreivytė), regis, irgi kaip tik tuo domisi, spėlioja, leidžia nujausti per kūrinių pavadinimus: „Gimnasto vienatvė“,

„Nekalti prisilietimai“, „Meilės trikampis“. Arba per prisilietimus, kurie drobėse sukurtose situacijose atrod़o nekalti, vieši, leistini, bet įsivaizduoti ant kūno nucina šiurpaliukais per šonkaulius, stuburą ir įjungia nervų centrus, kurie gali išduoti toleruojamą padorumą, kad ir ką tai reikšt. Danusevičiaus vaizduojami vyrų stafaziski ir, nors keista, – jaučiantys. Kūnų piramidėse paprastai niekam nerūpi asmeniniai jausmai, čia individai turi užmiršti save, susitelkti į bendrą tikslą, bet tapytojas sugeba priminti, kad šie kūnai gyvi, reaguojantys. Tai sekundės, kai pamatai / pajunti save iš vidaus, savo padėtį aplinkos atžvilgiu, įsigiliini į santykį su aplinkiniais. Žiūrovai priešais jo darbus irgi tarsi atsiduria keistame artume, lyg troleibusę kas nors ne savo noru per glaudžiai prisišlietę ir beveik prieš

savo valią imtum galvoti apie to žmogaus gyvenimą, pojūcius, minčius. Dar kebliau, jei įsivelčia vienpusė ar abipusė fizinė trauka. Darbai kalba ir apie tai, kad erosas labiau ištinka, nei gali būti planuojamas, jis kaip mitologinis sutvėrimas nardo oru, elgiasi savavaliskai, pasirodo tik akimirkos dalį. Veltui moralistai ir suaugusiųjų visuomenių inžinieriai mano, kad jie gali derėtis su šia jėga.

Sporte svarbus atviras, rodomas kūno grožis, galia ir sportininko individualumas turi derėti su normatyvais, taisylėmis. Viskas čia reglamentuota, todėl galima vadinti režimu. O uniformos ir unifikavimas kartais iki patologijos didina troškimąapti išskirtiniams. Sovietinių laikų žmonės tai puikiai žino: vienodi treningai,

NUKELTA | 6 PSL.

Surasti raktą

Kelios mintys po Belgijos baroko orkestro „B'Rock“ koncerto Nacionalinėje filharmonijoje

Algirdas Klovai

Gerai, techniškai, švariai ir nepriekaištingai groti tikrai neužtenka. Mažų mažiausiai reikia dar rasti raktą į tą muziką, kurią atlieki, nes šiandien jau turime susikūrę „štampus“ kiekvieno muzikinio stiliaus atlikimui. Klausytojas, atejės į koncertą, dedasi žinąs, kaip reikia atlikti vieno ar kito amžiaus, stiliaus, žanro muziką. O atlikėjas, laužantis išprastą stereotipą, stiprokai rizikuja būti nesuprastas publikos. Tam reikia daug drąsos ir pasitikėjimo, kad elgesies teisingai.

Vasarį 8 d. Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje pirmą kartą Lietuvoje koncertavo pasaulinio garso baroko muzikos interpretatoriai – žymusis Belgijos baroko orkestras „B'Rock“ ir fleitos Paganini vadinas siveicarų fleitistas ir dirigentas Maurice'as Stegeris. Prieš koncertą muzikinėje visuomenėje kilo diskusijos: kuo labiau turėtume džiaugtis – orkestru ar solistu – išilginių fleitu virtuozu, pagarsėjusiu baroko muzikos interpretuotoju Maurice'u Stegeriu, kuris dažnai dirba su geriausiais baroko muzikos orkestrais. Jo technika yra kerinti, užburianti, fleitos tembras absolūčiai išskirtinis, štrichai unikalūs, o energija tiesiog sunkiai suvokiamą.

Ne mažiau emocionalus ir virtuoziškas ansamblio koncertmeisteris ir solistas Dmitrijus Sinkovskis. Abu solistai yra suradę bendrą, gan teatrališką buvimo scenoje ir muzikavimo laisvės stilį, tuo aiskiai užkrečia visus orkestro narius, kurie labai patenkinti tuo, ką daro. Jie visi drau-

ge natūraliai, organiškai, lyg koks bendras organizmas – augalas ar gyvūnas – gyvena scenoje. Jų bendra muzikinė ševeika labai simpatiška, patraukli ir iškinama, o pasirodymai visada teatrališki, nuotaikini, kupini straigmenų. Tuo išsitinkau dar iki

kestro „B'Rock“ štrichai, skambėsys, muzikinis bendravimas scenoje labai priminė šio muzikanto baroko supratimo koncepciją. Apskritai muzikinės išraiškos, formos laisvumo, improvizacijos prasme orkeistro muzikavimas priminė bluegrass, džia-

seną beveik visiems klausytojams, nors gal kai kas ir pyktelėjo. Bet man tai priminė muzikavimo norvegų nacionaliniu instrumentu Hardingfele (Hardingerio smuikas) tradicijas. Jis be keturių pagrindinių turi dar rezonuojančias stygas ir 20 skirtinų

bas. Beje, ypač geras derėjimas – išskirtinis šio orkestro bruožas.

Belgijos baroko orkestras „B'Rock“ įkurtas 2005 m. ir yra vienas geriausių pasaulyje tokią muziką atliekančių kolektyvų. „B'Rock“ reziduoja Gente. Orkestre groja daugiau kaip dvidešimt atlikėjų iš Belgijos ir kitų šalių. Visi jie yra paties aukščiausio lygio muzikantai ir puikiai jaučia vieną kitą. Orkestras dažniausiai groja žinomus ar rečiau skambančius XVII–XVIII a. kūrinius.

Vilniaus filharmonijos scenoje „B'Rock“ atliko programą, pavadintą „Su meile, Vivaldi!“, kurioje skambėjo genialiojo „raudonojo šventiko“ ir jo amžininkų kūriniai. Svečiai atliko Giuseppe's Antonio Brescianello (1690–1758), Antonio Vivaldi (1678–1741), Giuseppe's Torelli (1658–1709) ir Francesco Geminiani (1687–1762) kūrinius bei nežinomo autoriaus kompoziciją pagal Arcangelo Corelli (1653–1713) Sarabandą. Prieš A. Vivaldi talentą tikrai verta nulenkti galvą. Jis nebuvu tik koncertuojantis smuikininkas virtuozas, o nuolatos intensyviai kūrė, mokėsi iš kitų kompozitorų. Jo instrumentiniai koncertai tapo šios programas puošmena su temu ekspresija, žeriniškais pasažais, kuriuos orkestras dar labiau išryškino savo unikalium muzikavimui ir raiška. Tai buvo ištisies puiku. Raktas yra surastas. Jis rakina ne tik muziką, bet ir visų klausytojų širdis. Sėkmės šiam nuostabiam kolektyvui!

Orkestras „B'Rock“ ir Maurice Steger (fleita)

D. MATVEJEVO NUOTR.

koncerto, naršydamas interneite ir suradęs ten neįtiketinų įrašų. Muziką, kurią groja kolektyvas, ne visada ir ne visi muzikantai atlieka taip arba panašiai. Asmeniškai man keilia aiškias sąsajos su garsaus smuikininko Nigelo Kennedy muzikinio supratimo ir improvizacinių konceptui stiliumi. Daugeliu atveju or-

zo ar net roko muzikantų elgseną scenoje. Beje, „B'Rock“ visą muziką traktuoją labai šiuolaikiškai – ar tai būtų Monteverdi, Vivaldi, ar Mozartas. Čia gausu improvizacinių nuotaikų, spontaniškumo ir gero humoro jausmo. Štai, pavyzdžiui, išskirtinai ilgas instrumentų derinimas po kiekvieno kūrinio kėlė šyp-

derinimu, taigi sakoma, kad smuikininkai užtrunka daugiau laiko derindami, nei grieždami. Tačiau reikia suprasti, jog toks ilgas orkestro „B'Rock“ instrumentų derinimas yra noras, kad ypač gerai derėtu senovinio tipo instrumentai, kurie derinami tik kuoliukais, nenaudojant derinimo mašinelių. O tai ilgas dar-

Premjeros

Opera apie karą ir meilę

2014-ųjų vasarą sukanka 100 metų nuo Pirmojo pasaulinio karo pradžios. Taip sutapo, kad pirmoji šių metų Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro premjera taip pat bus apie karą ir meilės ilgesį. Vasario 21 ir 22 d. LNOBT įvyks pasaulyje plačiai pripažintos lietuvių kompozitorės Onutės Narbutaitės operos „Kornetas“ premjera. Operą kompozitorė sukūrė pagal Rainerio Mario Rilke's poemą „Sakmė apie korneto Kristupo Rilkės meilę ir mirtį“, kuri buvo ypač populiarė Pirmojo pasaulinio karo metais. Pati poema pasirodė dar 1906 m., o kūrinį inspiravo šyktus 1664 m. įrašas šeimyninėje rašytojo kronikoje apie jo tolimo giminaicio ankstyvą mirtį karo lauke, patyrus pirmą mėlės naktį.

Režisierius Gintaro Varno renjamame pastatyme Juozo Statkevičiaus kostiumai padės sukurti du vaizdiniai pasauleius – XX a. pradžios secesijos ir XVII a. baroko. Medilės Šiaulytytės scenografija taip pat nebus būtiskai realistiška, publika išvys simboliais ir spalvomis žaidžianti scenovaizdį. Režisierius sako, kad „konceptacija“ gimė iš vieno libreto epizodo – XI a. kinų dailininko Song Di pateikto tapybos re-

Onutė Narbutaitė „Kornetas“ repeticijoje

M. ALEKSOS NUOTRAUKOS

cepto. Jis moko: pasirinkite sieną, uždenkite ją drobe (šiuo atveju – balto šilko skiaute) ir žiūrėkite rytą ir vakarą tol, kol pradėsite ką nors įsivaizduoti – augalus, medžius, juodancias, skraidančias figūras. O tada galėsite savo teptuką atiduoti fantazijai. Rezultatas priklausys jau

ne nuo jūsų, o nuo dangaus. Iš esmės šis tapybos receptas ir sukūrė sprendimą. Taigi čia nebus jokios realybės imitacijos, nevaizduosime realių dalykų – kariuomenės, smulkles ar pilies. Tai labiau fantazijos žaismas. Scenografijos elementai, veikėjų judeisai, veiksmai greičiau salyginių nei realistiški, juolab kad operoje labai daug vižijų, sapnų. Taip sukuria ma poetinė atmosfera su įvairiomis

gana žinomomis citatomis – vaizdinėmis ir mizanscenėmis, muzikoje Onutė irgi naudoja citatas.“

„Operos siužetas – karas ir meilė, o tiksliau, meilės ilgesys ir apskritai ilgesys įvairiomis prasmėmis. Išsiužetą įsiterpia Korneto sapnai“, – savo sumanyam atskleidžia O. Narbutaitė. Korneto sapnų vaizdinius inspiravo kitas literatūrinis šaltinis – taip pat austrių menininko Oskaro Kokoschkos 1907 m. parašyta iliustruota knyga „Sapnuojantys berniukai“ („Die träumenden Knaben“). Operoje skamba ir kitų poetų tekstai: Pirmajame pasauliniam kare savanorių tarnavusio poeto George Traklio, Charles'o Baudelaire'o, Oskaro Milašiaus, Johanno

Wolfgango Goethe's, Paulio Celano bei Jacques'o Prévert'o kūriniai eilutės. Pasak O. Narbutaitės, visuma sudaro savo savitą mozaiką, kurios „cementas“ yra Rilke's poema.

Operoje dainuojas visas būrys jaujančių solistų ir keletas patyruusių meistrų: Tomas Pavilonis ir Mindaugas Zimkus (Kornetas), Eglė Šildauskaitė ir Jovita Vaškevičiūtė (Grafienė), Guntė Gelgotė ir Dovilė Kazzonaitė (Sapnų mergaitė), Tadas Girininkas ir Liudas Norvaišas (Generolas), Eugenijus Chrebtovas ir Jonas Sakalauskas (Rainer Maria Rilke), Julija Karaliūnaitė ir Regina Šilinskaitė (Magdalena), Vilija Mikštaitė ir Laura Zigmantaitė (Moteris raudona suknelė), Rafaailas Karpis ir Mindaugas Jankauskas (Amžininkas), Egidijus Dauskurdis ir Raimundas Juzuitis (Leidėjas).

„Dauguma atlikėjų yra jauni, ir tai tiesiog tobula. Tai opera apie jaunystę jauniems žmonėms, net jeigu jie pirmą kartą išgirs apie Rilke. Opera pagrįsta jaunystės virpesiais, jaunystės būdingu jautrumu, pauauglišku liūdesiu. O kartu ji labai filosofinė, egzistencialinė: čia svarbu kontrastai – Goethe's „Liebe und Tod“, senio ir berniukų, Kokoschkos berniukų su aštriais peiliukais motyvai ir pan. Jauni solistai viena tai puikiai įkūnija, kita vertus, jiems lengviau įsigyventi į moder-

nios muzikos melodiką, jie neturi išankstinio požiūrio į ją“, – sako operos režisierius G. Varnas. Jis teigia, jog, nors „Kornetas“ – visiškai šios dienos opera, ją paraše dabar kuriantį autorę, joje nėra brutalumo estetikos, kartais šiuolaikiniame mene dominuojančio chamizmo. Opera poetiška, labai lyriška, švelni, ji turėtų būti priimtina daugeliui. „Gal „Kornetas“ galėtų būti artimas ir dramos teatro lankytojams, kurie ei na į rimtus spektaklius, į tragedijas, kurie ieško gilesnio teatro, aukštojo meno?“ – svarsto režisierius.

PAGAL LNOBT INF.

Medilės Šiaulytytės „Kornetas“ scenografija

Atvirukai iš klasikos

Vaižganto „Dédės ir dédienės“ Vilniaus mažajame teatre

Milda Brukštutė

Grožis vis dėlto – skonio reikas. Daug apie jį neprišnekési, o ir argumentų jo buvimo arba trūkumo įrodymui saužomis neprirankiosi. Arba galima ši žodži pakeisti kuo nors kitu, arba ne. Pavyzdžiu, dažnai sakoma, kad Vaižganto kalba graži, bet vietoj to galima sakyti vaizdinga, turtina ir panašiai – tai ir yra jos grožio įrodymas. Grožio supratimas – gana išsemta tema, ir nieko naujo čia neverta ieškoti, o ir to, kas visiems žinoma, kartoti nederėt. Tačiau nickaip negaliu nuo šio savaimė dar nieko nereikišančio būdvardžio atsitraukti, kai bandau išsigiliinti į Gabrielės Tuminaitės režisuotas Juozo Tumo-Vaižganto „Dédės ir dédienės“.

Ir žiūrint spektaklį, ir skaitant re-

žisierės pasiskymus spaudoje susidaro išpūdis, kad svarbiausias, o gal net ir vienintelis dalykas, kurį šiuo pastatymu norėta pasakyti, – kad Vaižganto apysaka labai graži. Noras atgaivinti lietuvių klasiką pagirtinas, nes ištis po priverstinių skaičių mokykloje daug kas nebegali į ją nė pažiūrėti. Bėda čia tik ta, kad šis kūrinys iš tikro gražus, tai joks atradimas ir tam nereikalingi specialūs įrodymai. Gal jis ir buvo priimrūtas, bet vien dėl to jo gelbėti nereiki, t.y. kažin ar jam reikia pagražinimų, kad jis priimtų žiūrovai. Vis dėlto spektaklio kūrėjai Vaižganto parašytą istoriją pavertė labai jau dailia, miela pasakaite. Vaižganto vaižduojama senovė buvo gerokai sumoderninta, tačiau, nors ir vengiant istoriško detalių atkūrimo, neapsieita be jos idealizavimo.

Mindaugas Capas (Geišė), Agnė Šataitė (Severiutė), Vainius Sodeika (Mykoliukas)

D. MATEVEJEVO NUOTRAUKOS

Premjeros

„Pabaigos pradžia“
Valstybiname jaunimo teatre

Valstybinis jaunimo teatras vasario 14 ir 15 d. 18 val. kviečia žiūrovus į premjerą – režisieriaus Arvydo Lebeliūno naujausią pastatymą „Pabaigos pradžia“. Europoje pirmą kartą pristatoma žymaus kanadiečių autoriaus Aarono Bushkowskio pjesei „Nepažįstami tarp mūsų“, kurioje itin jautriai kalbama apie žmonių išgyvenimus, susidūrus su klastingu, nenuspėjama ir neprognozuojama liga.

Režisierius Arvydas Lebeliūnas spektaklyje „Pabaigos pradžia“ nagrinės artimo meilės, susitaikymo ir priemėm temą. Kanadiečių dramaturgo A. Bushkowskio pjesejė pasaikoja istorija apie fatališką dviejų pagyvenusių žmonių meilę sužavėjo kanadiečių ir kaimyninių šalių

žiūrovus. Alzheimerio liga sergantys Maiklas ir Gabrielė susipažsta tik patekę į slaugos namus, tačiau iš karto pajunta vienas kitam simpatiją. Nors jų atmintis trumpalaike, jausmams, regis, tai įtakos nėturi. Du žmonės, gyvenime matę ir šilto ir šalto, įsimylę vienas kitą, kiekvieną dieną pamiršdami vardus,

„Pabaigos pradžia“

Nostalgija praėjusiam laikui, kuris už esamajį atrodo ramesnis, jaukesnis, tikresnis ir t.t., ir tampa spektaklio varikliu. Užuot iškėlus kokią nors temą ar klausimą, čia pateikiamas kitoks nei šiandienė, gal ir ne be reikalo išsiilgtas, natūralesnis, nerūpestingesnis, galų gale tiesiog lėtesnis, nes vis dėlto kaimiškas žmogaus būvis.

Nostalgija praeicių, dar neprasiėrusiam lietuviškam kaimui, ir iš to sekanti Vaižganto veikėjų idealizacija sukelia nuolat persekojantį ir kiek gluminantį išpūdį, kad spektaklis skirtas vaikams ir, negana to, yra apie juos. Šelmiškos Severiutės (Agnė Šataitė) ir Mykoliuko (Vainius Sodeika) šypsenos, vienos iš kitų metami žvilgsniai iš tiesų labiau primena išdykaujančius, žaismingai, nesausmingai įsimylėjusius vaikus. Tuo tarpu didžioji tragedija, išskyrimas – lyg kokio saldaimio netekimas – irgi pateikiamas kaip kažkas labai miele, gražu, juoba kad ir pats Geišė (Mindaugas Capas) atrodo gana simpatiškas. Šis lengvumas, o, tiesiai šnekant, plokšumas, plaukia ne tiek iš pačių aktorių, kiek iš Mažajam teatrui dažnai būdingos paveiksliskos spektaklio stilistikos, leidžiančios (priverčiančios) atlikėjus visai ne veikti, o tik imituoti veiksmą.

Atrodo, kad dauguma spektaklio trūkumų plaukia iš ne itin pavykuos apysakos inscenacijos. Aišku, tinkamai ją sukurti ir negalėjo būti lengvas uždavinys, nes Vaižganto kūrinys – itin literatūriškas, taigi gana sunkiai pasiduodantis teatrinei kalbai. Spektaklyje dramaturgija dėlioja noras ir painoku, bet kartu itin paprastu keliu – pasikvietus į pagalbą pasakotoją Mykolą (Regimantas Adomaitis), kuriam suteikiama galimybė dalį Vaižganto teksto praktiškai perskaityti (žinoma, be knygos rankoje).

Tokiu būdu ir kiekvienas veikėjas paprasčiausiai pasakoja muoju būdu apibūdinamas. Aktoriams nieko kitos ir nebelsieka, kaip tik su švelnia

o kitą dieną vėl bandydami juos prisiminti. Režisierius A. Lebeliūnas naujuoju spektakliu klaus, kur yra žmogaus sielos buveinė – širdyje ar visagaliam prote? Jei protas sutrinka, ar širdis liaujasi mylėjusi?

Kai serga šeimos narys, liga paleičia visus aplinkinius, tad A. Bushkowskio pjesejė didelis krūvis ten-

NUOTRAUKA IŠ JAUNIMO TEATRO ARCHYVO

Regimantas Adomaitis (Mykolas) ir Agnė Kiškytė (Prancūzaitė)

ironija iliustruoti tekstą, išsakomą apie išskirtinius jų įkūnijamų veikėjų bruožus. Kodėl Adomaitio Mykolas – pusiau prancūzas ir ką šalia veikia jau na prancūzaitė (Agnė Kiškytė) – visai neišaišku. Tačiau grožiu (jis, kaip jau minėta, ir yra didžioji daugelio spektaklio detalių priežastis) paaikiškinimai nebūtini, o prancūzų kalba graži, kaip ir gražūs tie apvalūs kavinių staliukai, gebantys bet kokiam pokalbiui suteikti šiek tiek romantikos, tad, tarkim, neatsitiktinai ši pora (ar kas tai būtu) prisėda prie vieno tokio. Ką gi, praleiskim pro pirštus tai, kad šie prancūzai atrodo ganetinai senoviškai, ir sakykim, kad įtraukiant šiuos personažus norėta parodyti, jog į Vaižgantą čia žvelgiama naujomis, modernesnio pasaulio, šiuolaičio žmogaus akimis.

Paradoksu, kad šiuolaikiškiau atrodo kaip tili likusi – pagrindinė scenos dalis. Šiame spektaklyje viskas, išskyrus minėtuosius šiandienai atstovaujančius prancūzus ir jiems skirtą erdvę, šiek tiek stilizuota, tam tikra prasme – sumoderninta. Kaiamo aplink sukuria vien tik presuoto šieno stačiakampiai, Mykoliuko smuikelis medinis, o jo skleidžiamą muziką (kompozitorius – Giedrius Puskunigis) visai nebūtinai smuiku atliekama ir jau tikrai nėra lietuvių

laudies melodija, šokius kartais taip pat atstoja tik keli aktorių judesiai. Istorija juda taip, kaip dėliojami atvirukai, kiekviena scena – tai naujas, akiai malonus, neperkrautas paveikslėlis. Ir iš tiesų šie paveikslai gražūs. Tam itin pasitarnauja ir puiki aktorių komanda, kaip tik ji Vaižganto istoriją padaro nors ir trūkinėjančiu, bet natūraliu, gyvu žaidimu, patraukliu ypač tuo, kad žaidžiama jauno žmogaus jausmai, čia ir darbar užgimstančia meile.

Toliau žaidimo niekur ir nenuo-
ta, nes atsisakyta antros Vaižganto apysakos dalies. Mykoliukas ir Se-
veriutė lieka gražūs ir jauni iki pat spektaklio pabaigos, jie nespėja tapti nei dėdémis, nei dédienémis, tokie čia, nepaisant pavadinimo, apskritai neegzistuoja ir vaizdo ne-
gadina. Vis dėlto pavadinimo žodžiai nėra tik socialinis statusas, bet ir tam tikra amžiaus, net ir elgsenos kategorija. Nesimori ir pačiam išėjus iš teatro bandyti mintyse pratęsti matytą vaizdą. Laimingoji, akiai maloni istorijos dalis baigësi, tad šiuolaikinė Vaižganto pasaka išsemta. Gaila tik, kad atsisakius šios kūrinio dalių dingsta ir Vaižganto apysakos mintis, o ją pakeičianti kokia nors kita spektaklyje taip pat neat-
siranda.

na Aldona Bendoriūtė, Aušra Pu-
kelytė, Dovilė Šilkaitytė, Aleksas Kazanavičius ir Gediminas Stor-
pirštis. Spektaklio scenografiją ku-
ria Danielius Sodeika, muziką –
kompozitorius Jonas Sakalauskas,
costiumus – dizainerė Julija Janus.

Kanadiečių rašytojas Aaronas Bushkowskis gyvena Vankuverje. Šis autorius neapsiriboja vienu žanru. Jo kūriniai – poezija, proza, taip pat pjesei. „Nepažįstami tarp mūsų“ yra viena iš kelių dešimčių autoriaus A. Bushkowskio dramų, jis buvo sukurtas 1999 metais, sulaukę didelio pripažinimo ir buvo apdrovanota už išskirtinį siužetą. Kitos žymios šio autoriaus pjesei – „Žaidimas su monstra“ (2012), „Apie Jeruzalę“ (2011), „Mano Černobylis“ (2007) – buvo ne kartą nominuotos kaip geriausios metų pjesei ir pri-
statytos įvairiuose Kanados teatruse.

JAUNIMO TEATRO INF.

Moterų filmai Roterdame

43-iajam tarptautiniam kino festivaliuui pasibaigus

Linas Vildžiūnas

Metinį festivalių ciklą tradiciškai pradedantis Tarptautinis Roterdamo kino festivalis (IFFR) šiemet patyrė netikėtą nuostoli: nebaigus rengti programos, jo meninį direktorių Rutgerij Wolfsoną ištiko sunki liga. Galbūt todėl IFFR atrodė kiek sumenkės, nors jo dienos (saušio 22 – vasario 2) tekėjo kaip iprassta: vyko vaidybinių ir trumpo metražo filmų konkursai, veikė informacinės sekcijos ir teminiai rodymai. Tik svečių ir žiūrovų pastebimai sumažėjo. Idėjinis 43-ijo festivalio branduolis buvo Wolfsono dar spēta sudaryti programa „Europos valstybė“ – turnė po ES šalis, mėginant įvertinti jų autorinio kino patirtis, tarp kurių dominavo imigrantų problemos.

Lietuvos, kaip ir daugeliu „Europos valstybės“ rytiniai pakraščiai (išskyrus Lenkiją ir Rumuniją), šioje prezentacijoje nebuvu. Tai liudija tam tikrą vakarietišką centrizuotą problematikos skirtumus. Kita vertus, nėra ko stebėti, turint galvoje nuožmų neskelbtą karę su autoriniu kinu, kurį droviai nodelbus akis mūsų kino funkcionieriams, vykdo vadinosios kino „industrijos“ lobistai, geidžiantys perskirstyti valstybės finansavimą. Natūralu, kad pasiūlyti nebeturime ko. Užtat kitoję specialiojoje programoje, skirtoje Huberto Balso fondo 25-mečiui, kurioje, kaip skelbta, buvo rodomi „netikėti, unikalūs, kartais nepelnyta primiršti filmai“, drauge su Chen Kaige, Carlos Reigadasu, Apichatpongou Weerasethakulu buvo pristatytais ir Šarūnas Bartas, vienas svarbiausių jo darbų „Mūsų nedaug“. Funkcionieriams nederėtu pamiršti, kad tarptautinis lietuvių kino pripažinimas siejamas su Barto vardu, tad ši kūrėja reikiā mylėti, godoti ir nešioti ant rankų. Dar vienas gražus lietuviškas akcentas buvo programoje „IFFR+“ parodytas Giedrės Žickytės „Kaip mes žaidėme revoliuciją“.

Festivalio pagrindinio konkurso rezultatai beveik visada gerokai glūmindavo. Taip buvo ir šiemet. Tiesa, nepamačiau dviejų „Tigro“ prizų laureatų – japonų režisierius Akiros Ikedos „Savaržėlės anatomijos“ („Yamamori clip koujo no atari“), anonsuotos kaip romantinė komedija, ir trauminę septyniolikmetės būseną vaizduojančio Pietų Korėjos režisieriaus Lee Su-Jino filmo „Han Gong-Ju“ (tai herojės vardas), bet trečiasis lygiaverčio „Tigro“ laimėtojas – Ester Martino Bergsmarko „Kažkas turi įvykti“ („Nāgonting māste gā sōnder“, Švedija) – meste išmetė mane iš salės filmui dar nepasibaigus. Žiuri sprendimus šiaisiai laikais dažniau lemia ne meninė filmo kokybė, o pati įvairiausia – socialinė, ideologinė, geografinė, grupinė – konjunktūra ir politikorektilumas, šiuo atveju, perdėtas jautrumas sekualinių mažumų subkultūrai. Tarsi filmas apie gėjus savaimė turėtų pripažinti vertės. Deja, tam nepakan-

„Ilgai ir laimingai“

ka asmeninės transseksualo patirties, personažą kankinančio dvilypumo („aš – ne iš čia; aš netrukus išnyksiu taip ir netapus savimi“), viešųjų tulečių ir išsiilgti partnerio, kuris išdrįstę peržengti barjerus.

Konkurse buvo kur kas įdomesnių talentingai sukurtų filmų, kurių žiūri nepastebėjo, beje, visai nekorėktiskai ignoruodamas režisierės moteris. Pirmiausiai tai Olandijoje gyvenančios kroatės Tatjanos Božić filmas „Ilgai ir laimingai“ („Happily Ever After“). Jis taip pat labai asmeniškas, net atvirai autobiografiškas, autorė kalba savo vardu ir nuolatos yra kadrė. Brandaus amžiaus sulaukusis moteris, turinti olandą vyrą / draugą ir nuo jo pagimdytą sūnumi, vis dar neatrandą savęs, svajoja apie didelę meilę ir nusprenādžia retrospektyviai peržvelgti savo gyvenimą, susitiki su senais mylimaisiais ir paméginti suprasti, kas gi buvo ne taip.

Sunku nusakyti šio filmo pobūdį ir žanrą. Tai tarsi intymi išpažintis ir sykiu vietas psychoterapijos seansas, bet nuo ekshibicionizmo ji apsaugo autoironiškas atsiribojimas, sugerbėjimas blaivai matyti save iš šalies. Tatjana Božić kūrė savo vieninių monologų net septynerius me-

kovskį filme „Tas pats Miunhauzenas“. Tačiau po ketverių metų Pavlas išėjo pas kitą, taip pat Tatjaną. Ir dabar abu net negali pasakyti, kodėl taip atsitiko.

Paskui buvo kitas maskvietis Andreyus, vokietis Frankas, su kuriuo išrikius išsipažino Maskvoje. Tačiau šis buvo apimtas „veltišmerco“ ir išskyrus pasijuto laisvas ir laimingas. Buvo tipiškas anglas Džeikobas, ir pagaliau – Rocheras, judviejų nesutarimai ir susitaikymai, šiaurėtisko ir Balkanų mentaliteto skirtumai. Pakanka jau vien šmaikštus olandų ir kroatų šeimyninių švenčių paliginimo, sukėlusio linksmą žiūrovų salės pagyvėjimą. Ir apskritai ši kelionė į praeitį nėra vien tik savianalizė, joje daug kultūrinų asociacijų ir atpažįstamų laiko ženklių, kad ir „Gulbių ežeras“ per televiziją prasidėjus 1991 metų pučui Maskvoje. O iš filmo audinių išterpusi gatvėje nufilmotų moterų portretus, autore

tarsi sako kalbanti ne vien apie save, bet apie visas moteris ir jų svajones. Audringos ovacijos, kokių Roterdame dar nebuvau girdėjęs, rodo, kad taip ji ir buvo suprasta. Ši korta ir aš esu žiūrovų pusėje.

Neišsprendžiamą pričtarą tarp laisvės poreikio ir tradicinių šeimos

„Kombinatas „Viltis“

tus, montuodama ir permontuodama senas nuotraukas, šeimyninio kino kadrus, jungdama praeitį ir šiandieną. Su operatoriumi filmavo namuose Kroatiijoje, aplankė savo buvusiuosius Maskvoje, Berlyne ir Londone. Paperka šių susitikimų natūralumas, nors kalbama ne apie pačius lengviausius dalykus. Karščiausia jos meilė buvo maskvietis Pavlas, su kuriuo pasimato po šešiolikos metų, o giliausi sentimentai sieja su Rusija ir jos kultūra. Tai Tatjanos jaunystė, studijos Maskvoje, „perestrojko“ dvasia, draugai, vakarėliai, diskusijos, įsivaizduojamas mylimasis, panašus į Olegą Jan-

verbybių ilgesio, regis, bus nulėmusios autorės kultūrinės šaknys. Filmas dedikuotas nesenai mirusiai mamai, kuriai Taja (taip ją švelniai vadina tėvas) mylėjo labiausiai. Ji buvusi ir graži, ir protinė, galėjo padaryti rimtą mokslo karjerą, tačiau pasišventė vyru ir vaikams. Dukteriai ji – nepasiekiamas motriškumo idealas, būti panasi į motiną ji gali tik apsilankusi jos tautinius drabužius. O su žiūrovais Tatjana Božić atsisveikina tikėdamasi vis dėlto rasti santarvę su savimi.

Konkursiniis bulgarės Mayos Vitkovos filmas „Viktorija“ taip pat dedikuotas motinai, bet sukurtas iš di-

delės nemeilės. Viktorijos istorija prasideda jai dar negimus, motinai bandant atsikratyti vaisiaus. Ji ketina bėgti iš komunistinės Bulgarijos, ir vaikas taptų nereikalinga našta. Tačiau mergaitė vis dėlto prasibrauna į ši pasaulį, bet be virkštėlės. Tai atsinta kusego 9-ają, socializmo pergalės dieną. Nejprastas bambos neturintis kūdikis paskelbias atities visuomenės žmogumi, gauna Viktorijos vardą, o jos krikštatėviu (jei ateistams tinka šis žodis) tampa pats kompartijos pirmasis sekretorius Todoras Živkovas. Mergaitė auga gerovėje ir izoliacijoje, į mokyklą įvežoja „Čaikos“ vairuotojas, o su krikštatėviu jungia specialaus telefoninio ryšio virkštėlė. Tačiau 1989-aisiais, kai mergaitė su kanka devyneri, režimas žlunga, virkštėlė nutrūksta, ir Viktorija pradeda apgraibomis ieškoti savo kelio, kuris galiausiai atves ją į laisvę, į motinos išsvajotą Veneciją.

Žmonių kasdienybę ir verčia jaudintis kartu su jais“ – turi aiškią politinę potekstę: štai kokią Rusiją ir kokį kiną mes norime matyti.

Panašių potekscių filme nerasi né su žiburiu. Į nūdieną perkelta kamerinės Aleksandro Volodino pjesės „Su mylimaisiais nesiskirkite“ interpretacija jautriai fiksuoja sutuoktinį Ženios (Nadia Lumpova) ir Jego (Aleksejus Filimonovas) meilės ir skuboto, impulsyvaus išsiskyrimo istoriją. Padaryta tai meistriškai, tad verta įsiminti scenarijaus autorių Natalijos Meščianinovos ir Liubov Mulmenkos pavardes. Jaunieji personažai iš tikrujų kelia simpatiją ir nuoširdžią užvojautą, dramaturginė kolizija įpinta į gyvas šiandienos realijas, išauga iš nereikšmingų detalių, apmaudžių smulkmenų, punktyru nužymėtu socialinių skirtumų.

Roterdamo konkursui buvo at-

„Viktorija“

Ši išsivadavimo istorija, titruose anonsuojama kaip tikra, pretenduoja į plati apibendrinimą: psichologinius socialistinės pracities komplexus įveikia tik nauja korta. Tam tikra realybės deformacija čia netrukdo, tačiau gana naivai atrodo radikalii autorės nuostata, kad komunistinis režimas atėmė iš moters net motinystės instinktą. Viktorijos motina neapkenčiai ir savo motinos, ir dukters, bet tai, man regis, labiau asmeninė (galbūt pačios autorės), nei socialinė drama. Pretenzingai atrodo „giniekologinės“ filmo metaforos: iš paslėpsnių į vandenį vonioje srūvanties kraujas, nežindomas kūdikis ir iš spenelių čiurkšlėmis trykstantis pienas arba suakmenėjusių motinų nuprausiantis pieno lietus. Vis dėlto „Viktorija“ yra nuoširdus mėginiamas suvokti save ir savo šalį istorinėje perspektivoje, tačiau anemiskų Vakaru pokomunistinės Europos savimonė, regis, seniai nebedomina.

Reikia kažko suprantamiesnio ir malonesnio. Permai įsteigtą Didžiųjų ekrano apdovanojimą, skatinantį filmo platinimą Olandijoje, pelnė režisierės Oksanos Byčkovos „Dar vieneri metai“ („Ješčio odin god“). Tai geras, visais komponentais profesionalus, puikiai suvaidintas filmas, jam galima prikišti nebent nuo Mike'o Leigh kažkokėl be reikalo „nupūstą“ pavadinimą, tačiau žuri motyvacija – „Medijas užtvindžius negatyviai informacijai apie Rusiją, „Dar vieneri metai“ priartina prie mūsų už jas ateičių atsakingų jaunu-

Tarp vyrų

Apie vertes ir premijas

Pinavija Mann

Džiaugiuosi nesenai sau atradusi vieną puikų XX a. Amerikos rašytoja – Isaacą Bashevį Singerį, dažnai įvardijamą genijumi, apdovanotą Nobelio premija. Jis laikomas vienu svarbiausiu Amerikos jidiš autorium, neprilygtamas savo žodžio ritmika, vaizdų gyvumu, minties gilumu ir panašiai. Verta atkreipti dėmesį ir į be galio įtaigai Singerio kūriamus moterų paveikslus; iš jų galima būtų išskirti kelis itin ryškius tipus. Pirmasis – tai moterys, kurios arba jau yra trenktos, arba ant išprotėjimo ribos; taip pat isterikės, kūtvėlos, žiežulos, melagės, užsispyrėlės, pasileidėlės ir tiesiog šiaip aktiviųs nepriklausomos moterys. Jos paprastai geruoju nebaigia. Kartais, sėkmingai jas dehumanizavus, pačiasinamas net smurtas prieš jas. Antrasis tipas – tai dažnai gerokai jaunesnės už pasakotoją-protagonistą moterys, kurios jo trokšta, visai dėl jo džiūsta, bet niekaip jo negauja. Vienišos, pasiklydusios, liūdnos, jos nušvinta ir igyja spalvų tik pasaikojo draugijoje. O jeigu jis, jas atstumės, vėliau pamatojas su kitu, tai būtinai su dar senesniu, žemesniu, o vieną kartą net ir su jau senokai mirusiu. Trečiasis – tai tuktelėjusios pasakotojo pažystamų žmonos, kurias tie pažystami dažnai apgaudinėja su meilužčmis, vis nusistebėdami, kaip jie galėjo tokias vesti. Viena šiai grupėi priskirtina apsakymo veikėja taip įsigilina į savo vyro akademinių darbų, kurio šis nickap negali užbaigtis, taip stengiasi savo vyrą palaikyti ir įtikinti į patį jo darbo prasmigumu (kas prašę?), kad nuo to jai užauga barzda, ji praranda bet kokius moteriškumo likučius ir tam-pa nepaprastai panaši į jį, dėl ko jis pajunta ir gailėtį, ir pasišlyktėjimą, o ji pavadina į genijum. Autorius tam nepriestarauna.

Gera literatūra yra gera literatūra, net jei kam nors ir atrodo mizoginiška (be to, ir laikai tada buvo kitų). Ne be reikalaujuk įvertinta aukščiausiu apdovanojimu. Beje, I. B. Singeris turėjo seserį Esther, kuri irgi buvo rašytoja. Ji Nobelio neapdovanota. Itariu, kad genije irgi nevadinta. Esther Kreitman – tai Virginijos Woolf išgalvotos Shakespeare'o sesers iškūnijimas. Augo su trimis broliais ir, nors buvo gabus vaikas, turėjo su pavydu žiūrėti, kaip jie ējo mokslus, kai jis tuo metu dirbo visokiui namu ruošos darbus. Vis dėlto rašyti pradėjo pirmoji – anksčiau už juos. Bet išspausdinta buvo vėliau už juos. Dvidešimt vienerių buvo išleista už vyrą, su kuriuo labai sunkiai vertesi, augindama sūnų. Sako-ma, kad brolis Isaacas ne tik atsisakė padėti jai finansiškai, nors gyveno geriau, bet neskatino ir nepalaikė jos kaip rašytojos. Nors pats dirbo periodiniuose literatūros leidiniuose Jungtinėse Valstijose, be to, laikė seserį geriausia jam žinoma moterimi rašytoja jidiš kalba, tuose leidiniuose sesers knygos nickada

nebuvo recenzuotos. Gal dėl to, kad, anot jo, buvo „nesugyvenama kaip vulkanas“ (matyt, nebuvome tokia nuolanki, kaip moteriai pride-ra)? Savo kūriniuose Esther, kaip ir Isaacs, vaizduoja žydų bendruomenę gyvenimą, tačiau ji kalba ir apie moterų, o ypač intelektualių moterų, statusą ir padėtį; jos veikėjos trokšta mokslo, slapta jo siekia. Bet gal jos ne tokios išraiškingos kaip Isaaco beprotės ir kūtvėlos?

Esther Kreitman mirė 63 metų, išleidusi du romanus ir vieną apsakymų rinkinį. Isaacs Singeris pragyveno 88 metus, išleido 18 romanų ir daugiau kaip dešimt apsakymų rinkinių, buvo išgirtas ir apdovanotas.

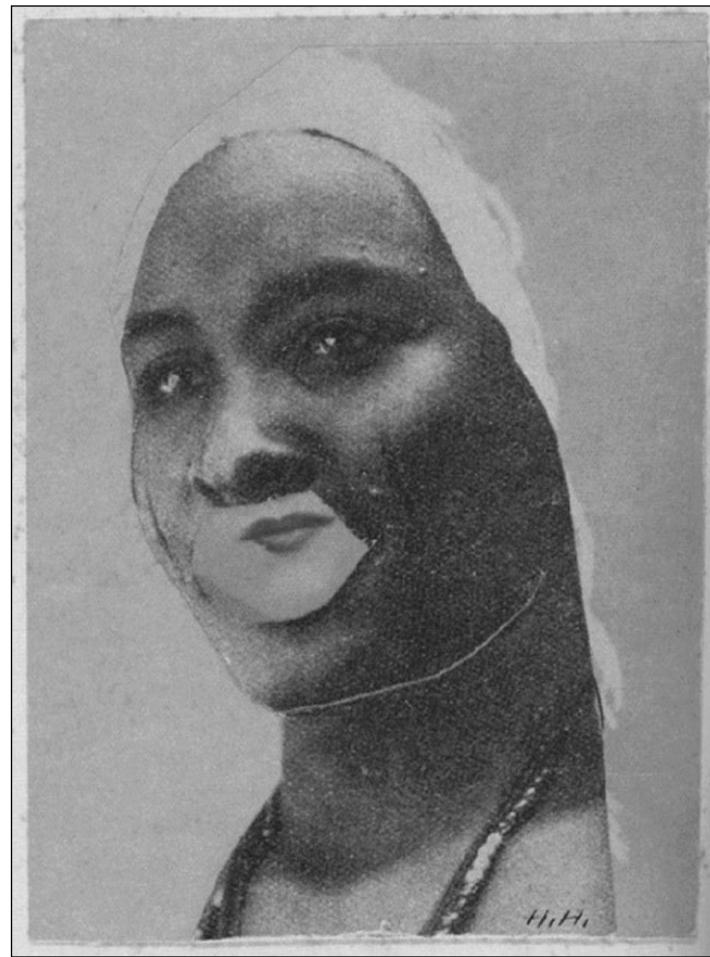
Reikia tik pasidžiaugti, kad pagaliau ir pas mus Nacionalinę premiją gavo tie, kurie labiausiai jos nusipeinė: iškiliausi, ryškiausi, labiausiai matomi, tautos numylėtiniai. Juk tų, kurie labiausiai matomi arba labiausiai reklamuojami, arba dėl savo veiklos pobūdžio daugiausiai patenka į masinės skliaudos priemones, kūrybą labiausiai ir reikiā įvertinti, legitimuoti, reklamuoti ir skatinoti (argi ne toks ir yra višu premijų ir apdovanojimų tikslas)?

Kaip visuomet, atsiranda nepatenkintų rezultatais. Tokioms reikėtų pasiūlyti palyginti du kūrėjų tipus: labiausiai verta ir mažiausiai verta gauti premiją. Tuomet viskas (visi ir visos) stos į savo vietas. Pa-aimkime vyresniosios kartos kino aktorių vyrą (kurių ne vienas vien tik šiemet buvo apdovanotas) ir viduriniosios kartos šiuolaikinio meno kūrėjų moterį (kurių nė viena ne tik šiemet nebuvė apdovanota). Argi jie gali būti vienodai verti? Anaip-tol. Štai aktorius, nusifilmavęs daugybėje sovietinių filmų (kai kurių nuomone, neva padariusių mūsų sąmonėi nemažą žalą) ir dėl to placių žinomas net ir tiems, kurie kultūrą vartoja vien per televizorių; kas, kad dauguma jau seniai pamiršę, ar tie vaidmenys buvo iškilūs, ar gilūs, ar tik daug kartų matyti, ar gal tiesiog vyrą buvo gražūs – svarbu, kad mūsų sąmonėje jie tapę svar-

būs. O štai – šiuolaikinį meną kurianti menininkė. Jos darbai galbūt kažkam įdomūs, novatoriški, įtai-gūs, bet juk matomi tik itin ribotai lankomose mažose parodose – jeigu žmonės tokio meno nesupranta, tai jiems ir neįdomu, jie į tas parodas ir neina. Be to, jei tokia veikla neduoda jokios naudos ir neneša jokio pelno, kam gi ją įvertinti ir dar paremti finansiškai? Palyginkime: koks gi kino aktorius yra sukūrės nors vieną iškilų vaidmenį už dyka?

Antra vertus, turbūt ne be reikalo „vienišos“ (ši talpų žodį pageidautina vartoti ir čia), tai yra kuriančios ne kartu su partneriu, moterys menininkės retai kviečiamos ar atrenkamos į didžiausias parodas – dalyvavimas tokiose parodose reikalauja ižūlumo, aktyvumo, pasitikėjimo savimi, sugebėjimo atsilaikyti prieš nepalankiausias aplinkybes, o tai juk vyriški bruožai, tokia moteris – nepakenčiamos. Jau Simone de Beauvoir pabrėžė, kad vyriškos giminės kūdikis nuo pat giminimo yra skatinamas būti ekshibicionistas (itišauginti žodį skiriant jo lyties organams), o moteriškos giminės vaikas nuo kūdikystės yra mokomas kulkumo: prisdengti, neišsišokti, nusileisti etc. Kaip tik todėl, nors ir pračius daugiau nei pusei amžiaus, žinomas meno kritikas Kestutis Šapoka parodos „Postidėja“ recenzijoje („Kultūros barai“, 2013, Nr. 3) gali taip pareikšti apie menininkes: „Kai kurios iš jų viešumoje šmēžuoja „nepadorią“ dažnai – to galėtų joms pavydėti daugelis vyrų menininkų. Mažesnis matomumas kai kurių parodos dalyvių įvaizdžiui būtų net naudingesnis.“

Gal vieną kita privačiai ir papirkino (turbūt nesuprato humoras) tas „nežinomas (ne)vardintos“ menininkės“ viešas išvadinimas „nepadoria“, bet menininkų organizacijos nepuočė rašyti atviru laišku (nors už žinomą menininką A. Rai-lą mūru stojo) – nes juk nėra ką ginti. Naudinga sužinoti ir apie mažesnio matomumo naudą. Tuomet dar suprantamei tampa tos naudos nesiekiančiu kai kurių žinomų vyrų kūrėjų didybės manija – ja galii-

Hannah Höch, „Pusė tvirtovės“. 1924 m.

me žavėtis iš toli ir iš arti, ją galime visai skatinti, kurstyti ir puoseleti.

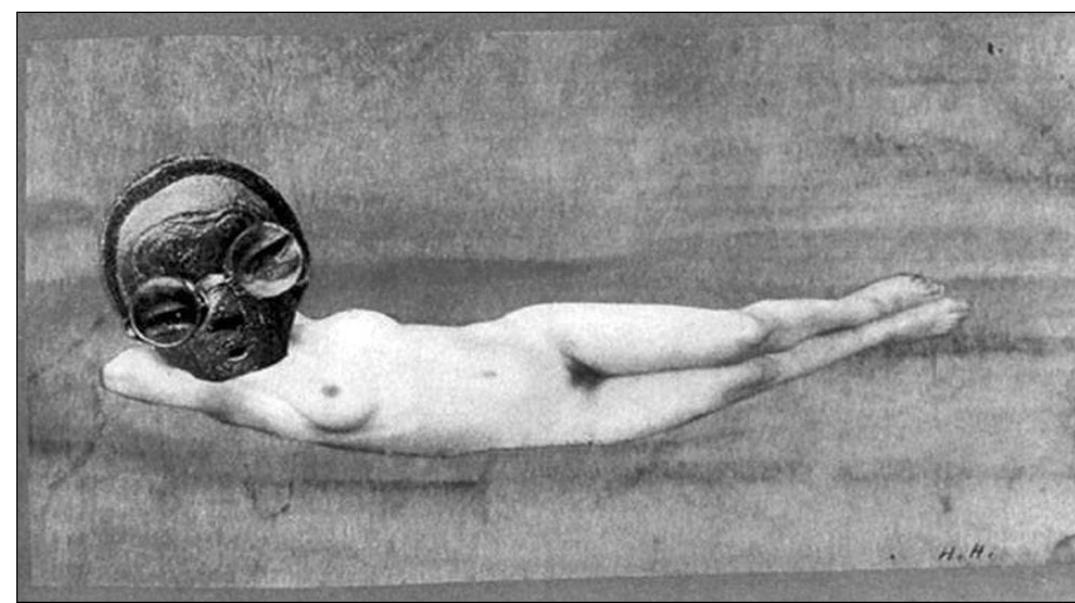
Čia reikėtų ypač atkreipti dėmesį į taikliai pavartotą moteriai pritinkantį žodį „šmēžuoja“. Argi galima juo nusakyti veiksmą ar būseną priynginti tokiemis epitetais kaip „iškilus“ ar „reikšmingas“, kurie taikomi genijams? Be to, nepamirškime, kad ir žodis „genijus“ nepritaikytas moteriškai giminei – negražiai skambia, net liežuvis nesiverčia ištarti.

Neverta ir kalbėti apie tai, kad nepakankamai moterų nominuojama – juk nėra ką nominuoti! Tam, kad būtų nominuota, kūrėja turi net sukurti daug gerų darbų, tie kūriniai dar turi būti pamatyti (išgirsti), aprašyti, turi prasibrauti į meno lauką. Kažkas turi jiems suteikti reikšmingumą. O juk tikrosios kūrėjos kuria tyliai, kukliai ir nematomai, netroškdamos jokių premijų ir įvertinimų, nes trokštai garbės, o tuo labiau pinigų – nepadoru ir neorus, kaip ir per dažnai rodytis – kenkia įvaizdžiu. Pačiomis siūlytis įrgi nedera, reikia laukti – kaip šokiucose – kol pakvies. Pagaliau juk ne premijos svarbiausia! Juk vyrai, kurie jomis apdovanojami, jų visai netrošksta ir nesiekia, tos premijos

jiems piršte persamos, vos pavyks ta įkalbėti, kad priimtu.

XX a. pirmosios pusės Dada menininkė Hannah Höch čia būtų pui-kus pavyzdys: garsieji dadaistai vyrai drąsiai mėgino išmesti į iš savo parodų (nors jos darbai buvo nė kiek ne blogesni už jų) – juk prieš tai ji mokėsi taikomojo meno, kūrė pavyzdželius mezginiam, rašė į žurnalus apie siuvinėjimą ir užsiiminėjo panašiais moteriškais reikalais, tai ko jai įstoti, kur nereikia? Gerai, kad istorija išsaugojo tų vyrų pavares. Gal reikėtų ir mums nepamiršti tų Lietuvos meno karūnos deimančių ir briliantų, kurie nusipeinė gryniinant Lietuvos meną, ravint jį nuo moterų intervensijos. Manau, turėtume juos įvardyti, šitaip pagerbiant (nes premijos jiems jau padalintos) ir įraštant juos į istoriją būtent už ši nuopelną. Juk tai jie pasiaukojamai braukė kai kurių moterų pavares iš parodų dalyvių sarašų, tai jie ne savanaudiškai įtikinėjo vietinius ir iš užsienio atvykusius kuratorius, kad ta ar kita menininkė „visai ne menininkė“, dėl to nereikia jos nieku kvieсти nei rodyti. Ateities karatos neturi to pamiršti.

Be to, būtina kuo greičiau padažyti šiuos Lietuvos meno sanitarus kultūros ir meno ekspertais arba komisijų nariais. Tuomet savo sąžiningu, pasiaukojamu ir nesavanaudišku valomuoju darbu jie galės ir toliau tarnauti Lietuvai. O jeigu, neduodkdie, kaip siūlo pozityvios diskriminacijos apologetės, komisijose būtų vien moterys, tai mums gresia situacija, kai gali susidaryti nesveika pusiausvyra tarp tų, kurios neabeja, kad verčiaisiai yra tiesiog tas, kuris didžiausias (iškiliausias) ir padarė daugiausiai, ir tų, kurios mano, kad vertė yra salygiška ir kad ją nustatyti reikėtų atsižvelgiant taip pat ir į faktorius, veikiančius (ribojančius) kūrybą bei jos sklidą, ir į platesnę kūrėjų bei jų padėčių, jų galimybų situaciją. Tai būtų visiška nesąmonė. Apdovanotų reikia ne už tai, kas pasiekta, o už tai, kas padaryta.

Hannah Höch, „Keista gražuolė“

Tarsi kartojimas

Lietuvos fotografių paroda Maskvoje

Tomas Ivanauskas

Šių metų vasario 4 d. brolių Liumjerų centre Maskvoje atidaryta didžiulė fotografių paroda „Vietos genijus. Lietuviškos fotografių klasika“. Čia rodomi lygiai 212 penkiolikos žymiausių XX a. antrosios pusės lietuvių fotografių darbų – Romualdo Augūno, Mariaus Baranausko, Vitalijaus Butyrino, Rimanto Dichavičiaus, Audrius Zavadskio, Jono Kalvelio, Algimanto Kunčiaus, Vito Luckaus, Aleksandro Macijausko, Antano Miežansko, Romualdo Požerskio, Romualdo Rakauskio, Vaclovo Strauko, Antano Sutkaus, Virgilijaus Šontos. Ši paroda neoficialiai pažymėjo 45-erių metų sukaktį nuo 1969 m. Maskvoje įvykusios parodos „9 Lietuvos fotografių“ bei „Lietuvos fotografių mokyklos“ įvardinimo atsiradimo.

Kiekvienas *genius loci* su savitu stiliumi, personažais, dvasia, energija, būdingais tik jam vienam ir bendrai Lietuvos fotografių. Kaip teigia fotografių centro pranešimas spaudai, – „vietos genijus sugeba išreikšti save tūkstančiuose skirtingų vaizdų: grožio ir tyrumo pripildytose R. Dichavičiaus „Žieduose tarp žiedų“, nepakartojuose A. Kunčiaus debesėse virš Vilniaus priemiesti, nuoširdžiai dvasiniam kaimo gyvenime užfiksuotame R. Požerskio „Atlaiduose“, nerūpestingoje A. Macijausko „Vasaroje“. Vietos dvasia – persmelkiančiuose vaikų žvilgsniuose iš

A. Sutkaus ciklo „Lietuvos žmonės“ ir beveik pikturealiniuose A. Miežansko aktuose, kur moteriškas grožis ištirpsta miško grožyje, poetiškame R. Rakauskio „Žydėjime“, minimalistinėse A. Zavadskio kompozicijose ir mistiniuose J. Kalvelio mišku peizažuose, labai asmeninėje, egzistencinėje V. Šontos fotografijoje ir optimistinėse M. Baranausko fotistorijose, žanriniuose R. Augūno eskizuose ir estetiniuose V. Butyrino kolijažuose. Galiausiai – skvarbiuose V. Luckaus portretuose. Sunku išsivaizduoti, kad šios nuotraukos galėtų būti darytos kažkur kitur, o ne Lietuvoje. Jose, be abejonių, atsiplindžia Vieta. Vieta turi reikšmę. Tai ne tik geografinis ar socialinis žymeklis, bet raktas į skirtingą autorų apjungimą; pozicija, pareikšta arba atvirai, arba giliai, tarp eilučių.“

Atskirai fotografių centro Baltojoje salėje buvo pristatyta fotografo V. Strauko 90-mečiui skirta retrospektyva. Ekspozicijoje, kuri buvo paruošta padedant A. Sutkui, rodomas trijų svarbiausių ciklų: „Kopos“, „Jaunoji Klaipėda“ ir „Paskutinis skambutis“ fotografijos. Kickvienas ciklas tarsi atspindi menininko gyvenimo periodus – vaikystę, jaunystę ir brandą.

Ar verta čia rašyti, kokia laisva, lengva, drąsi ir išskirtinė buvo to meto lietuvių fotografija? Su kokių pavydu į ją žiūrėjo fotografių iš kitų sąjungos šalių? Apie tai jau daug priراšyta, tikt būtinai noriu pacituo ti porą išgirstų nuomonų: „Tais laikais mes ne tik kad fotograuoti, bet

ir pagalvoti apie nuogo moters kūno fotografiavimą negalėjome. Tam, kuris būtų išdrįsės fotografioti ir eksponuoti, būtų grėsusis griežta bausmė, o štai jūs tai darėte kaip norėjote ir kur norėjote“, „iš ūsų fotografių albumų laukdavome kaip duonos, o jų tiražai labai greitai ištirpdavo“. Neslepiai, buvo malonus girdėti.

Dieną po atidarymo, vasario 5-ajā, tame pačiame centre buvo organizuojama diskusija „Dialogas apie Lietuvos fotografią“, kurioje dalyvavo Lietuvoje puikiai žinomas autorių Levas Aninskis ir menotyrininkė Irina Čmyreva. Diskusijoje turėjo dalyvauti ir dar vienas asmuo, „Lietuvos fotografijos mokykla“ termino autorius, lietuviškos fotografių žinovas bei vertintojas, fotografių kritikas Anri Vartanovas, tačiau dėl nepaaiškintų priežascių jis, deja, nepasirodė. Diskusijos bei susitikimai su fotografais, kritikais šiame centre jau tapo tradicija ir vyksta beveik kas savaitę. Šią gražią bendravimo formą pradėjo ir Lietuvos fotomenininkų sąjunga. Tačiau maskvietiška diskusija teko nusivili. Nei diskusija, nei dialogas neįvyko. Tai buvo panašiau į L. Aninskio monologą apie jaunystės dienas, apie darbą žurnale „Tautų draugystė“, apie literatūrą ir vokiečius (visai nesupratau, kuo čia dėti tie vokiečiai) ir apie naująją jo knygą. Na gerai. Šiek tiek buvo ir apie Lietuvos fotografių. Apie Rakauską ir Sutkų, apie Sutkų ir Kunčių. Apie tai, kaip Stanislovas Žvirgždas išver-

Valerijus Arutiunovas

AUTORIAUS NUOTR.

tėjo knygą, o Lietuvos fotomenininkų sąjunga ja išleido. Tačiau visa tai buvo pateikta sentimentalų prisiminimų forma su daugybe su tema nesusijusių ekskursų, be jokio apibendrinimo ar bent jau minimalistų, kad ir subjektvių ižvalgų, kaip Lietuvos fotografija atrodo praėjus 45-iems metams. Iš tiesų diskusijos metu jaučiausis kaip mokyklos aktų salėje besiklausantis garbaus svečio, atvykusio mokiniam papasakoti savo jaunystės prisiminimus. Ši išpuštis palaikei ir pokalbio aplinka – šalia esanti V. Strauko „Paskutinio skambutio“ ekspozicija.

Tačiau svarbiausia, kad pati paroda pavyko puikiai ir, fotografijos centro kuratorių tvirtinimu, susilaikė didžiulio dėmesio, daug didesnio, nei buvo įmanoma tikėtis. Jačiau pasididžiavimą, džiaugiausis, kad teko būti jos liudininku. Šešeri metai bendradarbiavimo su Lietuvos fotografais ir fotomenininkų sąjunga buvo naudingi abiems pusėms. O kas toliau? O toliau dar vienas jubiliejas. Šiais metais A. Sutkui su kanka 75 metų ir šia proga centras ruošia jubiliejinę parodą. Nemažiau įdomu, kad parodos kuratores sužavėjo ne tik „auksinis“ Lietuvos fotografių tarpsnis, bet ir „parūdijus“, „išplaukus“, vadinosios „nuobodulio estetikos“ atstovų Vytauto Balčyčio, Alfonso Budvyčio, Algirdo Šeškaus ir kitų autorų nuotraukos. Taigi laukiam dar vieno reikšmingo Lietuvos fotografijos tarpsnio pristatymo maskviečiams.

Malonai jaudina tai, kad ta srovė, pavadinta „Lietuvos fotografijos mokykla“, yra tarsi nesibaigianti, neišsenkanti versmė. Kickvienais metais iš jos išplaukia nematyti, fotografių archyvuose užsimetusų kūrinių. Tai įrodo nuostabi V. Luckaus paroda, nauji A. Macijausko darbai „Prospekt“ galerijoje, po Lietuvą keliaujantys R. Augūno lietuviški „Sapnuoju Lietuvą“ vaizdai, o kiek dar nesame matę iš pusės milijono A. Sutkaus archyvo negatyvų?

P.S. Parvezu linkėjimus nuo Levo Aninskio – seno gero lietuvių fotografių draugo, kritiko, knygos „Saulė šakose. Apybraižos apie lietuvių fotografią“ autoriaus. Linkėjimai Stanislovui Žvirgždui, Romualdui Rakauskui, Antanui Sutkui, Algimantui Kunčiui ir visiems kitiems Lietuvos fotografiams, su kuriais ji yra suvedės likimas.

Genijaus peleninė ir gimnasto vienatvė

ATKELTA IŠ 1 PSL.

tipiniai butai, menkos galimybės išigyt ką nors, ko neturi kaimynas, aukšinių rankų fenomenas, keliautojo, ekscentriško menininko ir užsieniesčio auros efektingumas. Todėl visai nekeista, kad Salvadoro Dalí – ekstremalaus originalo, savo individu alumo apologeto – kuklios apimties litografijų, keramikos, skulptūros, medalių paroda „Materialusis siurrealizmas“ taip aktyviai lankoma. Net ne aktyviai, o obsesiškai – prie kiekvieno kūrinių stovi po vieną, kartais po du žiūrovus, jie pagarbiai lyg prie bažnytinėjų relikvių šnabždasi, ilgainiui kyla jausmas, kad iš tiesų eksponuojamos šventojo menininko kūno dalys. Truputį komiška, kai „tikintieji“ užtrunka prie genijaus ištisusius laikrodžius dekoruotos peleninės arba keramikės plynėlės su jūros žvaigžde, prie kurios niekas neitų, jei ji būtų ūkinė prekių parduotuvėje. Šlovės galias prieš mane stojo grynu pavidalu. Siurrealizmas kaip šuolis iš realybės vis dar jaudina žmones. O ir be trečiaeilės svarbos objektų parodoje buvo ką pažiūrėti – iliustracijų ciklas „Dieviškoji komedija“ (1951–

Eamon O'Kane, ekspozicijos fragmentas

1960), Pedro Antonio de Alarcono apysakos „Trikampė skrybėlė“ ir to paties pavadinimo balecto iliustracijos (1959) meistriškos ir vertos apžiūros. Tik norisi visiems tiems susiaudinusiemis žiūrovams pasakyti, kad jieims galėtų patikti ir daugybės Lietuvos menininkų darbai, ne ką prastesni, kartais net geresni. Kita mintis stebint ši žiūrėjimo ritualą – vis dėlto puiki organizatorų strategija atsivežti masalą ir taip atvesdinti minias ir kitoms diem parodomis. Misija su-

taikymo, sklaidos kultūroje, legendų ir pasakojimų iki molekulinių formulės, kurių taip pat mėgina pritaikyti kultūrai. Atrodo, kad O'Kane'as yra gaivališkos gamtos pusėje, ekspozicija primena gamtos invazią į kultūrą. Fantazijos apie tai, kad žmonėms nustojus veikti gamta atsisiimt (ir, anot mokslininkų, gana gretai) erdvę, nėra nauja, tačiau menininkas leidžia jai priartėti, prisededa prie jos išsispildymo kuriomis regimybėmis. Videoinstaliacijoje rodomuose apleistuose šiltnameiuse būtent tai ir vyksta: smiegas laužia stogą, augalai savo gležnais kūneliaisiai spiečiasi, stumia ribas tykiai, nepastebimai, užtikrintai. Fone dundena Samuelio Becketto „Bereikalungo tekstu“ („Text for nothing“, 1958) žodžiai, man nuskambėję kaip pasidavimas tam, kas turi ikyti, ir atsišveikinimas su tuo, kas turi baigtis. Didžiojoje salėje išskirojusi instalacija iš įvairių formų medžio gabalėlių žada dekonstrukciją arba demonstraciją, kiek iš vieno medžio galima išgauti, tačiau padarą supantys medžių (su pastatais ir be jų) piešiniai gaivališkai sugrąžina gamtos dominavimą

erdvęje. Tame darbų miške dar stovi daug molbertų, kur vaikai ir suaugę daugina medžių vaizdus. Šioje parodoje vaikai jaučiasi kuo puikiausiai, lyg miške.

Danusevičiaus ir O'Kane'o parodos keistai susijungia hole, kur vienos prieš kitą stovi jų darbai, vaizduojantys žmones uždengtomis galvomis: Adomo „Nuo sutemų iki aušros“ (2013) ir Eamono „Dvigu bi portretai“ (2014). Gal tokį eksponavimą galima vadinti drąsiu, nes neįžiūrėję žiūrovai gali supainioti, kuris yra kuris, tačiau iškart yra aišku, kad menininkai kviečia naujotis intuityviuojу supratimui. Kita vertus, abu autoriai nemenkai remiasi filosofija ir intelektu, tačiau be intuicijos jų kūrinių suvokimas būtų neįmanomas, o intelektu dalyvavimas papildomas. Na o Dali čia veikia kaip žiūrovų donoras, ir dar kartą šlovė jam už tai!

S. Dali paroda veikia iki vasario 28 d., A. Danusevičius ir E. O'Kane'o – iki kovo 13 d. Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro parodų rūmai (Bažnyčių g. 4, Klaipėda) Dirba trčiadienais-sekmadienais 11–19 val.

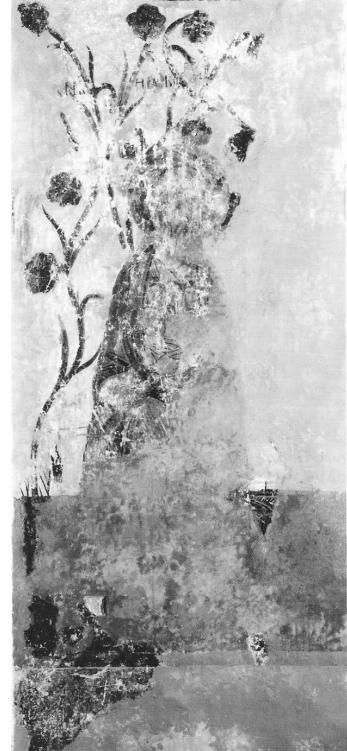
Dėlionės ir detektyvai Bažnytinio paveldo muziejuje

Paroda „Trakų parapinė bažnyčia XV amžiuje“

Guoda Gediminskaitė

Gotikinio mūro fragmentai, bizantinių sienų tapybos nuotraukos, stebuklingos Dievo Motinos atvaizdas, karališkai ant pagalvėlių paguldyta auksu ir sidabru žerinti juvelyrika, o dar besikeičiantys bažnyčios vaizdai dviejuose ekranuose – Trakų bažnyčios XV a. skirtoje parodoje tarp pagundų sunku išsirinkti, nuo ko pradėti. Vis dėlto plačiomis, blizgančiomis, viskuo besistebinčiomis (kaip lemūro!) akimis ekspozicijoje sukdama bene trečią rata, pagaliau pradedu atgauti tai, kas primauna sveiką nuovoką, ir netrunku įsitikinti, kad šiam „gausybės rage“ vyrauja anaipolt ne kvaitulys, o lojka ir nuoseklumas.

Pristatydamas savo gotikinės Trakų bažnyčios tyrimą, parodos kuratorė, dailėtyrininkė Giedrė Mickūnaitė čia pasakoja šventovės pirmojo šimtmecio istoriją. Ilgą dailėtyrininkės tyrimu kelią parodoje vainikuoja sukurtos dvi – pastatytos prieš 1419 metus pirmosios ir po 1497 metų perstatytos antrosios – bažnyčios pastatų skaitmeninės rekon-

Patriarchas Jokūbas su teisių sielomis ant vakarų sienos, apie 1419 m. 2008 m.

K. Stoškaus nuotr.

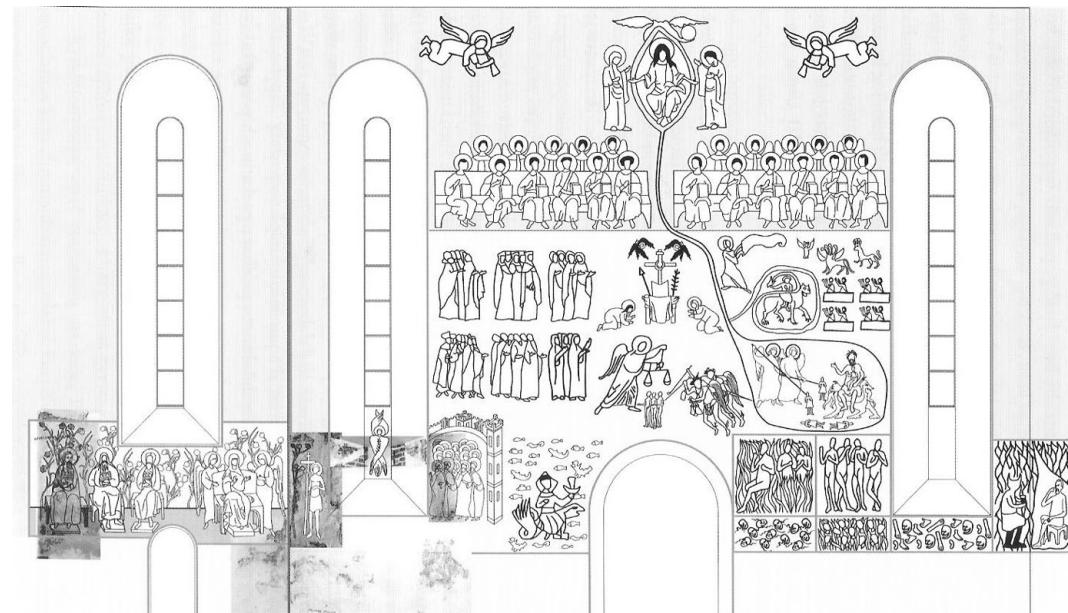
rukcijos, atskleidžiančios XV a. vokusias šventovės architektūros ir sienų tapybos metamorfozes. Kartu chronologine tvara, nua anksstyviausių XV a. pr. iki velyviausių, siekiančių net XVI a., dėliojami su šventovės ankstyvajā istorija susiję medžiaginių šaltinių – gotikinio mūro fragmentai, archeologiniai radiniai, dailės kūriniai. Taigi kalbant apskritai, parodos idėja gana aiški, tačiau ją galima apžvelgti keiliais būdais.

Pirma, ekspoziciją regiu kaip anks-

tyvosios Trakų bažnyčios medžiaginių „archyvą“. Jo tikslas „kaupoti“ ir pasakoti apie XV a. gotikinės bažnyčios medžiaginę kultūrą: statybinės medžiagos, detalų šventovės architektūros charakteristiką ir raidą, sienų tapybos ikonografiją, su ankstyvaja bažnyčia susijusių, šiandien išlikusių dailės kūrinių stilistinį vėlyvujų viduramžių žodyną.

Neabejotinai šiame „archyve“ įdomiausia stebeti iš „ikalčių“ sukuriamą bažnyčios architektūrą ir sienų tapybą. Pats kūrimas skaitmeniniuose projektuose primena kruopštū dėlionės „gabaliukų“ rinkimą ir ju jungimą – atradus vieną dalį, aiškėti pradeda kita, kol galiausiai visos susijungia į vieną pavadinimą. Pavyzdžiu, prieš 1419 m. pastatytos bažnyčios vaizdinys gimsta iš 2006 m. bažnyčios šiaurės navoje atidengtų bizantinių tapybos fragmentų – ant vakarų sienos nupiešto patriarcho Jokūbo, sėdintį po rojus medžiu ir tarp savo apsiausto klosčių saugančio teisių sielas, ant šiaurės sienos matomo rojaus augalo, panašaus į medį, po kuriuo sėdi Jokūbas, bei čia pat vaizduojamos šv. Petro rojuj vedamų teisių procesijos. Iš tapybos „gabaliukų“ ant bažnyčios šiaurės ir dalies vakarų bei rytių sienų Mickūnaitė sudėlioja ištisą Paskutinio teismo sceną. O šios paskatināta kitaip įvertinu, permastau ir pirmosios bažnyčios planą. Pagal galutinę dailėtyrininkės išvadą skaitmeninėje rekonstrukcijoje pirmaja bažnyčia regiu kaip halę su apside pietuose ir pagrindiniu įėjimu šiaurėje, šalia kurio, priešais didžių altorių, nutapta Paskutinio teismo kompozicija. Tik po 1497 m. atstatymo darbų bažnyčia pasukta „dabartine“ ryti–vakarų kryptimi – antai antrojoje skaitmeninėje rekonstrukcijoje matome bažnyčią su sumūrytu pagrindiniu portalu vakaruose ir didžiule nauja apside rytuose, senają paliekant funkcionaluoti kaip koplyčią. Čia negaliu nesižavėti Mickūnaitės atliktu milžinišku darbu atkuriant abiejų, pirmosios ir antrosios, bažnyčios pastatų gotikinę architektūrą: tikslius erdvį aukščius, architektūrinių elementų formas, jų kompozicijas.

Antra, į parodą žvelgiu kaip į medžiaginių kultūrinį „archyvą“. Dabar medžiaginių kultūra masina ne tik savo formomis ar stilistiką, bet ir ją formavusia kultūrine terpe. Apskritai atrasti šios terpės „simptomus“ parodoje nesunku. Jie atskleidžia bizantinėje sienų tapyboje, XV a. I p. moters įkapėse (tarp kurių – bizantinio tipo aukštarai, baltiškosios segės ir žiedai). Vakarų miestų kultūros aukšinės sagutės, taip pat parodoje eksponuojamoje stebuklinės Dievo Motinos paveikslų rentgenogramoje, išduodančioje, kaip buvęs gražios velyvosios goti-

Rūta Mickienė, Paskutinio teismo kompozicijos rekonstrukcija, 2013 m.

kos madonas paveikslas XVII a. pr. pertapytas pseudobizantinė maniera (pačią bizantinę tapybą bažnyčioje uždažant). Akivaizdu, kad parodoje anot meto kultūrinis heterogenišumas, nuolatinis katalikiškos ir staiciatiškos kultūrų bendrabūvis tiesiog tarpsta.

Tenka kick labiau susikaupti ieš-

padeda Grigorijaus Camblako (apie 1364–1419/20) asmenybė – tikėtina, kad šiandien žinomas įtakingiausias Vytauto Didžiojo (valdė 1392–1430) aplinkoje Balkanų atstovas stačiatikis bei teologas, atvykdamas į valdovo dvarą, kartu su savimi galėjo atsivežti (arba vėliau pasiviesti) ir Moravos mokyklos ikonų tapytojus.

čios jungtis neteko simbolinės prasmės ir tapo net neprūmtina. Taigi XV a. pab. nuo pilies bažnyčia nugetėta, pristatant naują, tikėtiną, stebuklingajai Dievo Motinai skirtą didžiulę apsidę rytuose.

Ir, galiausiai, paperka parodos kokybė, pradedant dizainu, užbaidant konceptu. Čia apgalvotai at-

Anna Reviakina, Pirmojo bažnyčios pastato rekonstrukcija. 2012 m.

kant atsakymo, kokie gi veiksnių lėmė bizantinės tapybos atsiradimą kataliku bažnyčioje ir šventovės architektūros pokyčius XV amžiuje. Viskas čia pradeda priminti detektyvą. Pavyzdžiu, norėdama surasti bizantinės tapybos kelią, Mickūnaitė „susuka“ pačius Trakų bažnyčios figūrinę tapybą leidžia sieti su Serbijoje XIV a. II p. – XV a. pr. klestėjusios Moravos mokyklos atstovais, o netipiška bei prasčiau su mūru sukimanti tinko sudėtis verčia manyti, jog šie atstovai pagal specialybę buvo ne sienų, o ikonų taftyai. Galiausiai pinkles išnarplioti

Nemažiau sudėtingą bažnyčios ir fundatoriaus valdovo ryšių giją dailėtyrininkė audžia išskodama bažnyčios architektūros „posūkio“ priežasčių. Šventovės pirmojo pastato pakreipimą pietų–šiaurės kryptimi Mickūnaitė aiškina bažnyčios ir salos pilies vizualiai jungtimi. Pirmoji bažnyčia buvo pastatyta taip, kad pro salos pilies langus didysis kungiakštis galėtų žvelgti tiesiai į savo pastatyti bažnyčios didžių altorių ir simboliškai susieti šiuos du svarbius statinius per žvilgsnį. O kungiakštio Aleksandro valdymo metu pilyje ēmus saugoti Lietuvos metriką, dar vėliau kalinti kilminguosius, regimoji rūmų-kalėjimo ir bažny-

rinkti ir estetiskai rodomi eksponatai, sumanai suregztą sekama istorija, o ką jau kalbėti apie šioje istorijoje kuratorių žūrovui paruoštus detektyvus ir dėliones. Dalį susiavėjimo kaltės ižvelgiu šiandien juntamoje tokiai parodų (bei apskritai tyrimu) stokoje – LDK senosios dailės baruose dar palyginti retai ir mažai kalbėta taip aktualiai bei įdomiai. Tenka tik viltis, jog ne pasutinėsyk.

Paroda veikia iki kovo 29 d.
Bažnytinio paveldo muziejus
(Šv. Mykolo g. 9, Vilnius)

Dirba antradieniais–šeštadieniais 11–18 val.

Išvarytiesiems – rojus

64-oji Berlinalė jau įpusėjo

Živilė Pipinytė

Berlinalė veikia kaip gerai sutepetas mechanizmas. Peržiūros nevėluoja, garsas ir vaizdas nestringa, eilės prie bilietų ar į sales juda greitai. Panašu įspūdį palieka ir konkursinių programos filmai: atrodo, kad kino konvejeris veikia sklandžiai ir ne vienas originalesnis sumanymas nelieka neišaudotai – dalis konkursinių filmų gimbę jų kūrėjams gerai apsvarcius vieno ar kito garsaus filmo ypatybes. Edwardo Bergerio filmo „Džekas“ („Jack“) herojus primena brolių Dardenne'ų „Berliuką su dviračiu“; tik jo kūrėjams pristigo subtilumo ir gilesnių įžvalgų. Jauna ir infantili Džeko mama dažnai palieka ji su jaunesniu broliuku, o pati išsirengia į tickos meilės paieškas. Isikišus socialinėms tarnyboms, Džekas atsiduria vaikų namuose, ilgisi brolio. Bet po sunkaus incidento pabėgęs iš ten, jis su broliu kelias dienas blaškosi po miestą. Nerađę raktų nuo namų, vaikai miega aplieštame automobilije, vagiliua. Režisierius pernelyg nedramatizuoją situacijos. Džekas – tikrai geras ir atsakingas vaikas. Jis net labiau už mamą moka rūpintis broliuku, bet Džeko charakteris vienai filmą nesikeičia, o atviras finalas, kai berniukas nusprendžia grįžti į vaikų namus, tik dar labiau paryškina filmo seklumas. Keliuose Dardenne'ų filmuose („Vaikas“, „Berniukas su dviračiu“) įdomiai plėtotā jaunų tėvų infantilumo, atsakomybės stokos ir džiaugsmo paieškų tema pakimba ore, keli socialinės kritikos akcentai – taip pat. Tačiau iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti, kad filmas givldena opią socialinę problemą. Matyt, to ir užteko, kad jis būtų atrinktas į konkursą.

Pernai pasaulyje ir net pas mus nuskambėjusi Ulricho Seidlio trilogija, tiksliau, jos dalis „Tikėjimas“, taip pat sulaukė sekimo. Dietricho Brueggemanno „Kryžiaus kelias“

(„Kreuzweg“) – filmas apie tai, kaip fanatiškas tikėjimas luošina ir net naikina žmones. Jaunas režisierius gana tiesmukai herojų žodžiais ir siužetu pasako viską, ką reikėjo patiemis suprasti žiūrint Seidlio „Tikėjimą“.

„Kryžiaus kelio“ herojė paauglė Marija auga tikinčiųjų šeimoje, kurii priklauso kažkokiai atšakai, neigiančiai Antrojo Vatikano susirinkimo nuostatas. Marijos motina – tikras monstras. Ji draudžia dukteriai dainuoti bažnytiniam chorė, kuris gieda ne tik Bachą, bet ir gospelus, nuolat įtarinėja Marija meluojant, kelia jai scenas, pyksta, trumpai tariant, nuosekliai diegia jai kaltės jausmą. Mamos fanatizmu antrina kunigas, kuris filmo pradžioje dėsto Marijai ir kitiem vaikams, kad jie turi būti Kristaus kareivai ir kovoti su nuodėmėmis, roko muzika ir kitokiomis šiuolaikinio pasaulio pagundomis.

Ziūrėdama filmą vis pagalvodavau, kad „Kryžiaus kelias“ – idealus antireliginių filmų. Sovietmečiu jis, ko gero, būtų sukėlęs tikrą furorą. Žinoma, išskyrus vieną pabaigos akcentą, kuris man pasirodė višiskai dirbtinis. Mat Marija, kuri po kunigo kalbų nusprendė pasiaukoti Dievui, kad šis išgydytu jos sergantį broli, miršta nuo išsekimo, bet kaip tik tą akimirka pagaliau pirmuosius žodžius ištaria jos ketverių metukų brolis. Stebuklas? Matyt, kad taip. Tik jau labai dviprasmiška.

Formos požiūriu filmas daug nuoseklesnis. Kickviena jo dalis iš esmės yra vienai ilgai trunkantis kadas, dalykai pavadintos kaip Kristaus kryžiaus kelio stotys. Filmą ir sudaro tick kadru, kick yra kryžiaus kelio stočių (stacijų).

Bent jau iki šiol (rašau pirmadienio vakare) didžiausias Berlinalės įvykis yra pilna ne konkurse parodytos pirmosios Larso von Trierio „Nimfomanės“ („Nymphomaniac Volume I“) versija. Žinoma, apie tikrąjį filmo mastą bus galima kalbėti, kai pat-

„Nimfomanė“

matysi abu jo dalis, bet jau pirmoji atskleidžia ir režisierius sumanymą, ir pačiam von Trierui, matyt, dabar svarbiausias temas.

Kaip ir dauguma von Tiero filmų, „Nimfomanė“ palieka dviprasmišką įspūdį. Viena vertus, režisierius laisvai naudojasi visomis šių dienų kino kalbos galimybėmis – integringo į filmo vaizdą užrašus, fotografijas (ispūdinga vyriškų lytinės organų galerija), multiekranai galimybes, herojės tévo mirties epizoda filmuoja nespalvotoje juosteje, prisiminimus iliustruoja kronikos kadrus, filme yra ir „paskaitėlių“ apie matematiką, lapidariškai paaiškintas Bacho polifonijos principas ir pan. Von Trieras nuolat keičia pasakojimo toną ir ritmą, nuo lyriko laisvai pereina prie grotesko – Uma Thurman su neslepiamu pasitenkinimu vaidina paliktą žmoną, kuri atsitempia pas vyro meilužę tris berniukus ir suvaidina visiems tikrą spektaklį. Nuo grotesko – prie tikro realistinio ar net natūralistinio kino priemonėmis kuriamos tragedijos tévo mirties epizode.

Kita vertus, vis pagalvodavau, kad jaučiuosi taip, lyg žiūrėčiau šiuolaičinį vienos iš markizo de Sade'o herojų istorijų versiją. Juolab kai ir Charlotte Gainsbourg vaidinama Džo iš pat pradžių tvirtina, kad nori

apie save papasakoti viską.

Tai ji sako Stellano Skarsgårdō Zeligmanui – pagyvenusiam vyriškiui, kuris lietingą vakarą šejo nuo pipirkto žydiškų skanumynų į krautuvėlę netoli namų, o grždamas pamatė gatvėje gulinčią sumuštą Džo. Parsivedęs ją namo, Zeligmanas paguldė moterį į lovą ir klausios jos pasakojimui. Nors lova – ne daktaro Freudo kušetė, o Zeligmanas – tik tarp knygų gyvenantis keistuolis, kalbasi jie apie depresiją, pasirinkimą, Dievą, laisvę... Galima spėti (nes neišku, kas vyks antrojoje dalyje), kad Zeligmanas tam tikra prasme yra režisierius alter ego, nes šis personažas akivaizdžiai atskleidžia ir von Tiero baimes, ir jo garsiąjį depresiją, ir žydiškus kompleksus, pagaliau ir Džo linija pratęsia režisierius apmąstymus apie moteris, kurie prasidėjo bene filme „Prieš bangas“. Žinoma, filmas taip pat plėtoja šių dienų kine tokią svarbią kūno, jo suverenumo temą.

Tačiau ne jis, o Džo yra pagrindinė filmo veikėja. Nuo mažens ji jaučia savo išskirtinumą ir domisi tik seksu. Nepasotinamas geismas ją stumia nuo vieno vyrų prie kito, bet jie – tik malonumo suteikimo priorinė, funkcija, kuri turi būti atsieta nuo jausmų. Neatsitiktinai jaučiųjė Džo (jauna herojė vaidina

Stacy Martin) priklausė sektai, kuriai maištovo prieš tai, kad sekas būtų romantizuojamas ir paverčiamas meile. Meilė Džo neegzistuoja, bet įtarui, kad antroji dalis bus ir apie ją, nes pirmosios pabaigoje – vieną išprastą Džo dieną (dešimt orgazmų dieną, 8–9 vyrai naktį) moteris supras, kad nebejaučia nieko.

„Nimfomanėje“, ko gero, ir įdomiausia ta ribų peržengimo, tabu nugalėjimo tema. Von Trieras atvairai provokuoja rodydamas pornografinės seksu scenas (finaliniuose titruose daug dublierių, kurie vaidino šiose scenose, pavardžių), bet von Trieras provokavo ir anksčiau, tad ne tai svarbiausia. Ribas peržengianti Džo verčia galvoti apie tai, ką atneša (duoda, atima) begalinė laisvė, kuria naudojasi Džo. Ko gero, logiškas von Trierui atsakymas būtų – depresiją. Bet reikia sulaukti antrosios „Nimfomanės“ dalies.

Von Trieras atvyrko į Berlinalę, pasirodė spaudos konferencijoje, fotografavosi, bet nekalbėjo, nedavė interviu. Jis vilkėjo marškinėlius su Kanų palmės šakele ir užrašu „Persona non grata“, taip primindamas savo išvarymą iš Kanų. Berlynas, manau, jo tikrai neišvarys.

Berlynas

Kronika

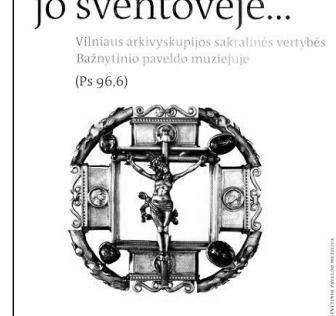
Knygos meno konkurso „Vilnius 2013“ laureatai

Kultūros ministerija, bendradarbiaudama su Lietuvos dailininkų sąjunga ir Vilniaus dailės akademija, kasmet organizuoja Knygos meno konkursą. Šio konkurso tikslas – išrinkti meninio apipavidalinimo ir poligrafinio atlikimo požiūriu geriausias praėjusiais kalendoriniais metais Lietuvos leidyklų išeistas knygas, skatinant knygų dailininkus, leidėjus ir poligrafijos specialistus puoselėti Lietuvos knygos meną ir knygos kultūrą. Šiaisiai metais konkursus pateiktos 86 knygos.

Kultūros ministerija ir Knygos meno ekspertų komisija skelbia šiuos Knygos meno konkurso „Vilnius 2013“ nugalėtojus:

Metų premija skirta Alfonsui Živiliui už Povilo Ričardo Vaitiekūno knygos „Algimantas Julijonas Stan-

Jėga ir grožis jo šventovėje...

kevičius-Stankus „Žaliasis sasiuvinis“ apipavidalinimą;

Lietuvos dailininkų sajungos premija atiteko Gedui Čiuželiui už Dalios Vasiliūnienės knygos „Jėga ir grožis jo šventovėje...“ (Ps 96,6) Vilniaus arkivyskupijos sakralinės vertybės Bažnytinio paveldo muziejuje“ apipavidalinimą, Vilniaus dailės akademijos premija – Gyčiui Skudžinskui už Eglės Deltuvaitytės knygos „Kristijonas Donelaitis, Arturas Valiauga. Apie il-

gesio žemę“ apipavidalinimą.

Knygos meno ekspertų komisija taip pat skyrė penkias premias teinišė knygų grupėse:

Astai Kaušėdaitei už Algirdo Kaušėdo knygos „Antiška“ apipavidalinimą, teminė grupė „Grožinė literatūra ir eseistiką“;

Kęstučiui Kasparavičiui už jo knygos „Povandeninė istorija“ apipavidalinimą, teminė grupė „Knygos vaikams ir jaunimui“;

Donaldui Andziuliui ir Levai Kuzmienei už Leonardo Vaičio knygos „Eklektika“ apipavidalinimą, teminė grupė „Mokslinis, dalykinis knygos ir aukštųjų mokyklų vadovėliai“;

Tomui Mrazauskui už Algirdo Šeškaus knygos „Pilkas, bet ne pilka“ apipavidalinimą, teminė grupė „Meno leidinių ir katalogai“;

Sigutei Chlebinskaitei už Kęstučio Navako knygos „Lorelei“ apipavidalinimą (leidykla – UAB „Kitos knygos“, spausdutuvė – UAB „Petro ofsetas“). Teminė grupė – „Bibliofilia-

nai ir eksperimentiniai leidiniai“.

Konkurso diplomai skirti 12-os knygų dailininkams:

Ramūnui Čeponiui – už Nijolės Simonos Pukinskaitės ir Ramūno Čeponio knygos „Visuma be chaos“ apipavidalinimą;

Sigutei Chlebinskaitei – už Kęstučio Navako knygos „100 du: eilėraščiai“ apipavidalinimą;

Jokūbui Jacovskiui – už Ramūno Katilius knygos „Josifo Brodskio ryšiai su Lietuva“ apipavidalinimą;

Mariui Zavadskiui – už jo knygos „Pirštinė“ apipavidalinimą;

Laimutei Varkalaitei – už Liudos Petkevičiūtės knygos „Saulės spalvų poringės: RAUDONA“;

Elonai Marijai Ložytai – už Rūtos Taukinaitytės-Narbutienės knygos „Knygrisiai apie knygas ir knygrišystę“ apipavidalinimą;

Sigutei Chlebinskaitei – už Gitanos Nausėdos ir Vilijos Gerulaitienės knygos „Chronik der Schule Nidden

(Nidos mokylos kronika)“ apipavidalinimą;

Jokūbui Jacovskiui – už Eriko Grigoravičienės knygos „Žibuntas Mikštys“ apipavidalinimą;

Alfonsu Živiliui – už Jolantos Marciauskytės-Jurašienės ir Alfonso Andriuškevičiaus knygos „Pro A. A. prizmę“ apipavidalinimą;

Aušrai Lisauskienei – už Aldonos Keturakiėnės knygos „Porcelianas Lietuvoje“ apipavidalinimą;

Karoliui Strautniekui – už Jurgos Minčiūnienės ir Kristinos Kleponytės-Šemeškienės knygos „KŪNAS. Lietuviai grafika 1980–2013“ apipavidalinimą;

Tomui Mrazauskui – už Vytauto V. Stanionio knygos „Nuotraukos dokumentams“ apipavidalinimą.

Knygos meno konkurso „Vilnius 2013“ laureatai bus pagerbti vasario 20 d. 12 val. 15-oje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje, „Litexpo“.

KULTŪROS MINISTERIJOS INF.

Mirtis Valentino dieną

Krėsle prie televizoriaus

Šį savaitgalį švenčių bus visiems – mylantiems tėvynę ir mylantiems sek-są, mylantiems Euroviziją ir mylin-tiems sportą. Galima tik pasidžiaug-ti už tuos Lietuvos žmones, kuriuos taip žoddingai myli mūsų politikai (ir atviršciai). Televizijos tenkina įvai-rius poreikius, bet aš liksiu ištikimas kinui, nes jis dažniau sugeba į žmo-nių aistros pažvelgti iš šalies ar net ironiškai. Sunkiai įsivaizduoju ironišką sportą, pavyzdžiu, ironišką šuolių su kartimi, bet ironišką patrioti-zmą galiu, ypač kai sportas tampa pigaus patriotizmo substitutu. Be-sidomintys olimpiinių žaidynių nau-jienomis, tikiuosi, mane supras.

Šiandien Šv. Valentino diena, ir akyske raudona nuo visokų širdelių, kaspinėlių ir kitokios grožybių. Jei jū-dar sttinga, *LNK* švakar (14 d. 22.45) parodys Gary Mashallo komedija „*Valentino diena*“, kurioje nusifilma-vuo daugybė žvaigždžių, o tarp jų ir mano širdžiai tokia miela Julia Roberts. Filme daug personažų, ku-riuos susieja ši vis svarbesnė dovanų vartojimo diena. Cinikas pasakytu, kad tai dar viena rinkodaros perga-lė, bet aš geriau patylēsiu.

TV švakar (22.50) snobams taip pat parodys su Valentino diena su-siųsių filmą – Nicole Kassell „*Gaba-lėlė dangaus*“ (kick žinau, daugum-oje šalių jis buvo išleistas į ekranus būtent šią dieną). Filmas, man re-gis, iliustruoja gana naują, bet gają Holivudo madą – pasakojimus apie ramų ir gražų pasitrukimą iš gyvū-jų pasaulio.

Kate Hudson herojė tik mirtinai susirgusi pagaliau supranta, kas gy-venime yra svarbiausia. Marlė – pa-žangi moteris, ji nebijo vienatvės ir moka džiaugtis gyvenimu, bet na-muoose pakentė tik žavų buldogą Stenlį. Susirgusi Marlė taip pat ne-nuleidžia rankų. Pažinti laimę jai padeda simpatiškas gydytojas (Gael

„Palaidotos paslapstys“

Garcia Bernal). Kassell iškart nesi-griebia emocinio šantažo, bet il-gainiui pradeda svaidytis tokia gy-venimo išmintimi, kad nuo jos norisi paslėpti bet kur, kad ir karste.

Tačiau ir karstai, pasirodo, būna madingi ir ne. Nicko Hurrano ko-medija „*Palaidotos paslapstys*“ (BTV, 17 d. 21.30) rodo dvi konkurojan-čias tarpusaviję laidojimo firmas, bet kartu atkreipia dėmesį į, saky-čiau, ir pas mus vis labiau akivaiz-džią tendenciją. Turiu omenyje įvai-rius žanrinius vakarėlius, šventes, gimtadienius. Žmonėms nebejō-domu susitikti, išgerti, kalbtis. Reikia maskarado, reikia vaidinti dar vie-ną vaidmenį, nes tas, kuris vaidina-mas kasdien, atsibodo, o būti savi-mi – nejauku arba visai neįdomu. Vienas „*Palaidotų paslapčių*“ hero-jų mano, kad tradicinės laidotuvės pernelyg nuobodžios ir senamadiš-kos, todėl siūlo ir laidotuvės rengti, prisimenant įvairius kino žanrus.

Filmas sujungia juodosios ir ro-mantinės komedijos žanrus, mat fil-me bus ir meilės istorija. Tiesa, ji nelabai tradiciška, nes meilės objek-tas – ne jauna gražuolė, o gyveni-mo ir amytos gerokai papurtyta mor-teris Betė (nuostabi britų aktorė

Brenda Blethyn), tačiau juk vėlyvoji meilė – pati tikriausia.

LRT kultūra (19 d. 21 val.) paro-dys „*Dogmos*“ pradininko Thomo Winterbergo filmą „*Submarinas*“. Jo herojai – du broliai. Jie užaugo problemiškoje šeimoje – nuolat git-uokliaujanti motina palikdavo bro-liams prižiūrėti trečiąjį – dar visai kūdiki. Po jo mirties brolių keliai iš-siskyrė. Vienas sukūrė šeimą ir ti-kėjosi pabėgti nuo prisiminimų. Bet po žmonos narkomanės mirties au-gina sūnų. Kitas ką tik išėjo iš kalė-jimo. Susitikę motinos laidotuvėse broliai vėl pradeda bendrauti, tačiau tragedija atrodo neišvengiamā.

„*Submarinu*“ vadinamas vienas kankinimo būdų. Bet Winterbergo filmui šis pavadinimas simbolikašas, nes žiūrint į brolių negandas sunku atskritatyti minties, kad gyvenimas režisierių yra nesibaigianti kankynė. Net gražioji Kopenhaga, kurioje kurta „*Submarinas*“, atrodo pra-gariškai tamši, salta ir nejauki. Po tokų filmų geriau suprantu, kodėl mirtis Valentino dieną atrodo visai kinogeniškai.

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Anonsai

Filmo „Nesamasis laikas“ premjera

Vasario 28 d. Lietuvos kino teatr-uose pasirodys režisieriaus Myko-lo Vildžiūno drama „*Nesamasis laikas*“, kurioje vaidina žinomi kino, teatro ir televizijos aktoriai Toma Vaškevičiūtė, Tadas Gryn, Valenti-nas Novopolskis, Mindaugas Papi-nigis, Nelė Savičenko, Sigitas Rač-kytis ir kiti.

„*Nesamasis laikas*“ – tai istorija apie mus, visur skubančius šiuolai-kinius žmonės, kuriuos kankina nuolatinę įtampą kelianti sumaištis. Savo filme kalbu apie tai, kad atsa-kymai į daugelį opiu klausimų yra, tereikia sustoti ir įsiklausyti, – sa-ko režisierius M. Vildžiūnas.

Pagrindinis filmo herojus, trisde-šimtmetis Tadas – aktyvus, daug dir-bantis, mažai miegantis ir nuolatos užsiemės miesto žmogus, neberan-dantis laiko paklausti savęs, kodėl nesusikalba su žmona, nepaskam-bina tėvams ir neturi ką pavadinti

draugu. Ši nevaldomą Tado bėgimą sustabdė lemtinga avarija, o likimas įteikia neįkainojamą dovaną – jo gy-venimą paleiinantį susitikimą su se-niai prarastu vaikystės draugu.

„Nors kalbu apie sudėtingus da-lykus, kurdamas filmą siekiav, kad jis pažiūrėjės žiūrovas iš kino salės išeityt kupinas šviesių pojūčių, pri-siminimui apie nerūpestingą vaikystę, apie su artimais žmonėmis praleistas džiugias akmirkas, apie tai, kur ir kada jis jaučiasi ramus ir lais-

vas. Norėčiau, kad filmo seansas taptų laiku, kuris gydo“, – sako režisierius.

Nuo vasario 28 d. filmas rodomas visuose didžiuosiuose Lietuvos ki-no teatruse. Šiandien pristatome filmo anonsą, jį rasite čia: <http://youtu.be/yh62B2fRBiY>

Daugiau informacijos apie filmą „*Nesamasis laikas*“ rasite čia: <https://www.facebook.com/nesamasislaikas>

„MEED FILMS“ INF.

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Amžinoji kryžkelė : romanas / Vydas Astas. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 314, [3] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-9955-34-443-8 (jr.)

Dingusi : romanas / Gillian Flynn ; iš anglų kalbos vertė Dalia Zaikauskienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 453, [1] p. – Tiražas 5000 egz. – ISBN 978-609-01-1291-5 (jr.) : [33 Lt 19 ct]

Geriausias Matijaus paveikslas : [romanas] / Benas Glasteris. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 420, [2] p. – Tiražas [1000] egz. – ISBN 978-9955-34-434-6 (jr.)

Gyveno kartą Uvė : romanas / Fredrik Backman ; iš švedų kalbos vertė Raimonda Jonukutė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 326, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1297-7 (jr.) : [27 Lt 54 ct]

Helė : biografinis romanas [apie aktorię Eleną Vilčinskaitę] / Astrida Petraitytė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 164, [3] p. : iliustr., faks., portr. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-9955-34-445-2

Išbandymas laisve : publicistika, esė, interviu / Romualdas Lankauskas. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Gargždai [Klaipėdos r.] : Print-it). – 350, [1] p. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-9955-34-441-4 (jr.)

Išgalvoto vaiko šešėlyje : tikrasis ir pramanytas Luisas Kerolis / Karoline Leach ; iš anglų kalbos vertė Migla Surkevičienė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Gargždai [Klaipėdos r.] : Print-it). – 399, [1] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-9955-34-436-0

Maršalitas : romanas / Nijolė Klikaitė-Kepenienė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 221, [2] p. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-9955-34-431-5 (jr.)

Po šiaurės dangum / sudarė Markus Roduner. – Šiauliai : Saulės delta, 2004- .

[D.] 9 : Europos literatūros dienų 2013 almanachas. – 2013 (Šiauliai : Šiaulių knygrišykla). – 114, [1] p. : portr. – Tiražas 450 egz. – ISBN 978-609-8123-02-9

Pribuvėjos dienoraštis : romanas / Chris Bohjalian ; iš anglų kalbos vertė Liudvikas Gadeikis. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 366, [1] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-1296-0 (jr.) : [29 Lt 66 ct]

Septynerius metus rašiau Tau... : romanas / Liz Balfour ; iš vokiečių kalbos vertė Dalia Kižlienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 324, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-1300-4 (jr.) : [26 Lt 13 ct]

Svajonė apie sniegą : romanas / Rūta Mataitytė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 349, [3] p. – Tiražas [700] egz. – ISBN 978-9955-34-430-8 (jr.)

Svetimšalė / Diana Gabaldon. – Vilnius : Alma littera, 2011- . – (jr.)

Kn. 7: Rudens būgnai : romanas / iš anglų kalbos vertė Renata Valotkinė. – 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 620, [1] p. – Tiražas 2300 egz. – ISBN 978-609-01-1301-1 : [38 Lt 85 ct]

Štai taip tu ją prarandi : [istorijos apie meilę] / Junot Diaz ; iš anglų kalbos vertė Indrė Telksnytė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 213, [2] p. – Tiražas [1700] egz. – ISBN 978-9955-34-428-5 (jr.)

Tarp pilkų debesų : romanas / Ruta Sepetys ; iš anglų kalbos vertė Lina Bügjenė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 334, [2] p. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-38-964-4 (jr.) : [15 Lt 53 ct]

Vynuogynų tylo : romanas / Gisela Pou ; iš ispanų kalbos vertė Alma Naujokaitienė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 419, [2] p. – Tiražas 1800 egz. – ISBN 978-609-01-1298-4 (jr.) : [31 Lt 78 ct]

Žydiškų daiktų kambarys : romanas / Audronė Urbonaitė. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Vilnius : BALTO print). – 283, [2] p. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-609-01-1293-9 (jr.) : [19 Lt 7 ct]

Žmogžudystė yra menas : romanas / David Morrell ; iš anglų kalbos vertė Vytautas Petrukaite. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 369, [3] p. – Tiražas [2000] egz. – ISBN 978-609-01-1299-1 (jr.) : [29 Lt 66 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Karalius : fantastinis ciklas : mitologinė pasaka / Margarita Lužytė. – Šiauliai : Saulės delta, 2013 (Vilnius : Facili-lit). – 55, [1] p. – Tiražas 200 egz. – ISBN 978-609-8123-01-2

Katinas Mikis : gyvenimas, žygiai, darbai / Romas Sadauskas ; dailininkė Audronė Uzelaitė. – Vilnius : Versus aureus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 78, [2] p. : iliustr. – Tiražas [800] egz. – ISBN 978-9955-34-432-2 (jr.)

Kreditas ir Palūkana : pasaka vaikučiams ir jų tėveliams apie atsakingą pinigų skolinimąsi / Imandra Nekrošiutė-Daukšienė ; dailininkė Herta Matulionytė-Burbienė. – Vilnius : Informacijos vadybos agentūra, 2013 (Kaunas : Spaudos praktika). – 30, [1] p. : iliustr. – Virš. aut.: Imandra n.d. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-9955-9979-3-1 (jr.)

Krokodilas rašalinėje : [apysaka] / Jana Frey ; iš vokiečių kalbos vertė Vidas Morkūnas ; [iliustratoriai Karin Schliehe, Bernhard Mark]. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 105, [2] p. : iliustr. – Ciklo „Patrakėlė klasė“ knyga. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-24-115-7 (jr.) : [12 Lt 71 ct]

Mažasis princas : [pasaka] / Antoine de Saint-Exupéry ; su autorius akvareliams ; iš prancūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – Vilnius : Alma littera, 2014 (Kaunas : Spindulio sp.). – 98, [5] p. : iliustr. – Tiražas 3000 egz. – ISBN 978-9955-08-962-9 (jr.) : [15 Lt 53 ct]

Padorių mokytojų baubas! : [apysaka] / Jana Frey ; iš vokiečių kalbos vertė Vidas Morkūnas ; [iliustratoriai Karin Schliehe, Bernhard Mark]. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 105, [2] p. : iliustr. – Ciklo „Patrakėlė klasė“ knyga. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-9955-24-117-1 (jr.) : [12 Lt 71 ct]

**PARENĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS**

Parodos	Kazio Varnelio namai-muziejus	Galerija „Menų tiltas“	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS			
Nacionalinė dailės galerija	<i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija <i>Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44</i>	<i>nuo 20 d. – Giedrės Bulotaitės paroda „Akvarėlė“</i> Galerija „Menų tiltas“ <i>Užupio g. 16</i> Adomo Makarevičiaus tapybos paroda „Spalvų pasaulio meditacijos“	Dailė Jautriai sudėliota, atidžiai apgalvota VDA Fotografijos ir medijų meno katedros 22-ą studentų paroda „Re(z)ginys“ veikia iki vasario 22 d. VDA parodų salėje „Titanikas“ (II aukštasis). Kaip „blockbusterinis“ hitas sukaltais Svajonės ir Pauliaus Stanikų (S&P Stanikas) projektas „Dvigulė lova“ iki vasario 20 d. rodomas Marijos ir Jurgio Šlapelių namuose-muziejuje. I kylančiu žvaigždžiu sarašą reikia išsirašyti šamanišką jauną skulptorių Joną Aničą, jo darbų paroda „Procese“ iki kovo 9 d. veikia galerijoje AV17 (Aušros Vartų g. 17, Vilnius).
Nacionalinė dailės galerija	<i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki 16 d. – paroda „Siūlau naujų pasaulį. Vito Luckaus fotografijos retrospektvy“	Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Senosios liturginės tekstilės paroda „Silkas ir aukas“	
	Paroda „Vaizdų vieta“ (Lietuvos fotografijos iliustruotose žurnaluose XX a. 7–8 dešimtmečiais); „90x60. Lietuvos fotografijos parodų plakatai. 1970–1987“	Paroda „Didžiulis mūras, vos per du uoleklius žemén igiliantas, šitiuk metų stebuklingai stovi“: Trakų parapinė bažnyčia XV amžiuje“	
Vilniaus paveikslų galerija	<i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Šiuolaikinio meno centras <i>Vokiečių g. 2</i> Sebastiano Diaz Moraleso (Argentina) projektas „Ficcionario“	Muzika Vasarį 16 d., sekmadienį, 18.45 Filharmonijos Didžiojoje salėje skambės iškilmingas Vasario 16-osios minėjimo koncertas. Lietuvos valstybės atkūrimo dieną Filharmonijos scenoje paminės solistai Asta Krikščiūnaitė ir Tadas Girininkas, Kauno valstybinis choras ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, diriguojami maestro Roberto Šerveniko. Koncerto programe – Lietuvos kompozitorų Giedriaus Kuprevičiaus, Vaclovo Augustino, Donato Zakaro kūriniai ir išskirtinė premjera – Vidmanto Bartulio oratorių „Giesmė ateiciai“ sopranui, baritonui (bosui), mišriam ir vairių chorams ir simfoniniams orkestrui (B. Brazdžionio ir persų poeto Saadi žodžiais).
	Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Paroda „Nuostabioji žemė. Dailininkai Ryty Prūsijoje. XIX–XX a. pirmos pusės tapyba iš Aleksandro Popovo rinkinio“	Raštinių paveldo muziejus <i>Rinktinės g. 2</i> nuo 14 d. – pirmoji Lietuvos analoginės fotografijos asociacijos paroda	
Radvilų rūmai	<i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a.	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Sveikas, Paryžiau! Litvakų dailininkų keliais“	
	Dubingių ir Biržų kunigaikščių Radvilos Rytių Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas Paroda „Renesanso spindesys“ Paroda „Tohoku Japonijos fotografų akimis“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Rolando Karaliaus paroda „Būsena“ iš ciklo „Lūžio kartos vardai“	
Taikmosios dailės muziejus	<i>Arsenalo g. 3A</i> Paroda „Nuo karo iki taikos“ (XX a. penktos dešimtmečio mada iš Aleksandro Vasiljevo kolekcijos)	Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> Lino Blažiūno paroda „Paukščio akimis“	
	Kazimiero Žoromskio (1913–2004) paroda „Nuo realizmo iki optimio meno“ Lenkijos fotografijos ir dizaino paroda „Materia Prima“	Meno projektų erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> iki 22 d. – Gedvilės Bunykytės paroda „Dvi tvarkos rūšys“	
Vytauto Kasiulio dailės muziejus	<i>A. Gošauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūrių kolekcija Paroda „Arbit Blato Paryžius ir Venecija“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Andrius Zakarauskų paroda „Vardan“	
	Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenatas	„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> iki 21 d. – Aleksandro Macijausko fotografijų paroda „Negerži fotografija“	
Signatarų namai	<i>Pilies g. 26</i> Vasario 16-osios Akto signatarams skirta ekspozicija (nuolat papildoma)	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> Paroda „FC Jazz“	
	VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Mariojos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Piliés g. 40</i> iki 20 d. – Sajonės ir Pauliaus Stanikų (S&P Stanikas) projektas „Dvigulė lova“	
Parodų salės „Titanikas“	<i>Maironio g. 3</i> VDA Telšių fakulteto studentų darbų paroda iki 22 d. – fotografijos ir medijų meno katedros studentų paroda „Re(z)ginys“	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> nuo 14 d. – Deimos Katinaitytės tapyba	
	Galerija „Akademija“	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Pauliaus Šliaupos paroda „Šviesos refleksijos“	
	<i>Pilies g. 44/2</i> iki 15 d. – Monikos Furmanavičiūtės paroda „Fuck identity. It's all about sex“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> Algimanto Patamsio keramika	
	Tekstilės galerija „Artifex“	Galerija „Meno niša“ <i>J. Basanavičiaus g. 1/13</i> iki 22 d. – Šarūno Leonavicius iliustracijų, kurkutų K. Domelaičio poemai „Metai“, paroda	
	<i>Gaono g. 1</i> iki 15 d. – paroda „Žaismingi tyrimai sumanojoje tekstileje“	Galerija „Juškų gallery“ <i>B. Radvilaitės g. 6B</i> Raimondo Martinėno paroda	
	A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Galerija „Kunstkamera“ <i>Ligoninės g. 4</i> Vitolio Trušio tapybos paroda „Sutemu šviesa“	
	<i>Dominikanų g. 15</i> Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Žydų kultūros informacijos centras <i>Mėsinės g. 3A</i> Antano A. Jonyno poezijos ir tapytojo Algilio Griskevičiaus darbų rinkinės iliustracijų „Vilnius. Upė teka apačioje“ paroda	
	Telšių galerija	Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Fotografijų paroda „Misija Sibiras '13“	
	<i>Kęstučio g. 3</i> Šiaulių universiteto Menų fakulteto magistrų studijų studentų kūrybinių darbų paroda iki 20 d. – Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto IV kurso studentų vizualinės raiškos darbų paroda	Rašytojų klubas <i>K. Sirvydo g. 6</i> iki 19 d. – Romualdo Požerskio fotoparoda	
	KLAIPÉDA	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija <i>Liepu g. 33</i> Paroda „Sveika, jūra!“	
	LIETUVOS NACIONALINIS DRAMOS TEATRAS	Netekus mylimos mamos, šią sunkią valandą reiškiamė gilią užuojautą teatrologai profesorei Ramunei MARCINKEVICIŪTEI ir jos artimiesiems.	
		OKT/VILNIAUS MIESTO TEATRAS	
		Mirus mylimai mamai, nuoširdžiai užuojačiame teatrologę Ramunę MARCINKEVICIŪTĘ ir liūdime drauge su velionės artimaisiais.	
		LIETUVOS NACIONALINIS DRAMOS TEATRAS	

23 d. 17 val. — „J. ERICKAS VÉL MAŽAJAME TEATRE“ (paramos fondo „Rūta“ renginys)	MOKYTOJA“. Rež. — I. Stundžytė (teatras „Atviras ratus“)	16 d. 18 val. — C. Fréchette „ŽANAS IR BEATRICÉ“. Rež. — S. Rubinovas	valstybinis choras. Solistai A. Krikščiūnaitė (sopranas), T. Giriūninkas (bosas). Dalyvauja vaikų chorų „Liepaiteis“ ir „Ažuoliukas“ grupės. Dir. — R. Šervenikas. Programoje V. Bartulio, D. Zakaro, V. Augustino, G. Kuprevičiaus kūrinių	niaus arsenalas“. Solistai V. Miškūnaite ir T. Tuskenis. Programoje W.A. Mozart, D. Cimaros, G. Donizetti, J. Offenbach, G. Rossini ir Z. Bružaitės kūrinių
OKT/Vilniaus miesto teatras		20 d. 18 val. — Molière'o „ŠYKŠTUOLIS, ARBA MELO MOKYKLA“. Rež. — A. Pociūnas	Šv. Kotrynos bažnyčia	20 d. 19 val. — 20-asis orkeistro gimtadienis. Atlikėjai Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. — D. Katkus. Programoje J. Haydn, C. Nielsen, A. Ginasteras kūrinių
14 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> — M. Gorkio „DUGNE“. Rež. — O. Koršunovas	19 d. 18.30 <i>Juodojoje salėje</i> — „KITA MOKYKLA“. Rež. — V. Masalskis (Klaipėdos jaunimo teatras)	21 d. 18 val. — K. Kostenkos „HITLERIS IR HITLERIS“. Rež. — S. Rubinovas	Šv. Jonų bažnyčia	20 d. 18 val. — <i>Kretingos kultūros centre</i> — Vasario 16-osios minėjimo koncertas. Vokalinė grupė „Jazz Island“. Vad. — A. Novikas
22, 23 d. 19 val. <i>OKT studijoje</i> — A. Čehovo „ŽUVĖDRA“. Rež. — O. Koršunovas	19 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> — „LIETUAS ŽEMĖ“. Rež. — A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratus“)	22 d. 18 val. — A. Volodino „PENKI VAKARAI“. Rež. — A. Pociūnas		20 d. 19 val. — koncertas „Razorblade Romance“. J. Karaliūnaitė (sopranas), V. Daukšaitė (smuikas), R. Gocentienė (fortepijonas) ir G. Pratkelytė (fortepijonas). Programoje C. Debussy, P. Čaikovskio, B. Dvariono, F. Lehár ir kt. kūrinių
Valstybinis jaunimo teatras	20 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> — „MELANCHO-LIJOS DĒZUTĖ“. Choreogr. — J. Wieland (Vokietija) (Kauno šokių teatras „Aura“)	Kauno mažasis teatras		Vakari
14, 15 d. 18 val. — PREMJERA! „PABAIGOS PRADŽIA“ (pagal A. Bushkowsko pjese „Nepajštami tarp mūsų“). Rež. — A. Lebeliūnas	21 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> — PREMJERA! „CONTEMPORARY“ (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė‘13“)	14 d. 19 val., 15 d. 18 val. — PREMJERA! F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. — R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas	VILNIUS	
15 d. 15 val. — „BITINÉLIOS PASAKOS ŠEŠIEMS POJŪČIAMS“. Idėjos aut. — K. Žernyty (99 salė)	22 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> — „MEILÉ, KARAS IR KIŠKIO KOPŪSTA“. Rež. — A. Giniotis (teatras „Atviras ratus“)	18 d. 19 val. — A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKÉS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDÉS“. Rež. — D. Rabasauskas	Raštojų klubas	17 d. 18 val. — poeto V. Rudžiansko knygos „Vienas“ pristatymas. Kartu su knygos autoriumi dalyvauja literatūrologės V. Daujotytė, A. Peluritytė, aktorė O. Dautartaitė. Vakarą veda literatūros kritikė J. Riškutė
18 d. 18 val. — I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“. Rež. — A. Latėnas	23 d. 12 val. <i>Kišeninėje salėje</i> — „PELIUKAS GITAROE“. Rež. — S. Degutytė („Stalo teatras“)	20 d. 19 val. — M. Fratti „SESUO“. Rež. — A. Žukauskas		20 d. 17.30 — dailininkės, poetės G. Bulotaitytės parodos „Akvarėlė“ atidarymas. Vakare dalyvauja parodos autorė G. Bulotaitytė, aktorius E. Brazilius. Koncertuoja Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovės folkloro ansamblis „Vilnelė“ (vad. — L. Purlienė)
19 d. 18 val. — K. Mitani „JUOKO AKADEMIJA“. Rež. — V. Gvozdovas	23 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> — PREMJERA! „NO AWARDS“. Rež. — V. Bareikis (teatro judėjimas „No Theatre“)	KLAIPÉDA		Lietuvos nacionalinis muziejus
20 d. 18 val. — V. Sigarevo „JĄ VADINA GUPELE“. Rež. — A. Lebeliūnas	KAUNAS	Klaipėdos valstybinis dramos teatras		14 d. 12 val. <i>Lietuvos nacionalinio muziejaus padalinys J. Basanavičiaus giminėje</i> (Giminės g. 17, Ožkabalių I k., Bartninkų sen., Vilkaviškio r.) — tradiciniai istoriniai-literatūriniai skaitymai
21 d. 18 val. — M. Frayn „TRIUKŠMAS UŽ KULISI“. Rež. — P.E. Landi		21 d. 18 val. <i>Klaipėdos dramos teatre</i> — G. Grajusko „LIETUVIAI“. Rež. — D. Savickis		16 d. 14 val. <i>prie Signatarų namų</i> — Lietuvos valstybės atkūrimo dienos paminėjimo iškilmės
22 d. 12 val. — J. Kelero, A. Jalianiausko „PAIKA PELETY“. Rež. — A. Jalianiauskas (Salė 99)		22 d. 12 val. <i>Klaipėdos dramos teatre</i> — „LIETUVIŠKA PASAKA APIE TRIS SESERIS“. Rež. — L. Zubė (teatras „Lino lėlės“)		16 d. 15 val. <i>Lietuvos nacionaliniame muziejuje Naujajame arsenale</i> (Arsenalų g. 1) — rengiamos teminių ekskursijos „Jonas Basanavičius ir etninė kultūra“
23 d. 18 val. — „KETURIAS VĖJAIS“ (pagal K. Binkio ir keturėjininkų kūrybą). Rež. — T. Jašinskas (Salė 99)		22 d. 18.30 <i>Žvejų rūmuose</i> — P. Markso, W. Markso „VIŠKUO KALTAS TEATRAS“. Rež. — P. Gaidys		19 d. 17 val. <i>Senajame arsenale</i> — tradiciinių M. Gimbutienės skaitymai
Rusų dramos teatras		Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras		20 d. 17 val. <i>Senajame arsenale</i> — kultūros istorijos vakaras. Archeologo J. Genio ir architektės S. Stripiniénės paskaita „Klaipėdos piliaištės ateities paieškos: nuo tyrimų iki projekto“
14 d. 18.30 — PREMJERA! A. Puškino „EUGENIJUS ONEGINAS“. Rež. — J. Vaitkus		21 d. 18 val. <i>Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras</i> — „Meilės istorijos“		Mokytojų namai
15 d. 18.30 — A. Jablonskajos „STABMEL-DŽIAI“. Rež. — J. Vaitkus		15 d. 18.30 — Z. Liepinio „ADATA“		14 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — muzikos ir poezijos vakaras „Meilė išgelbės pasaulį...“, tik niekas nežino kas ta meilė yra“. Dalyvauja Vilniaus kolegių muzikinio teatro, pramoginio scenos meno studentai bei kviečinių svečiai
15 d. 12 val. — H.Ch. Anderseno „UNDINELĖ“. Rež. — J. Ščiuckis		15 d. 18.16 val. — „5 x KAFKA“ (KU Menų fakulteto mokomasis teatras)		14 d. 19 val. <i>Didžiojoje salėje</i> — koncertas. „Kam mane meilė kankina“. Dalyvauja Miškų urėdijos folkloro ansamblis „Nalšia“ (vad. — A. Vakarinienė), Vilniaus kultūros centro folkloro ansamblis „Joré“ (vad. — R. Aleksiūnienė)
20 d. 19 val. — Solo Cissokho Trio (Švedija, Senegalas, Meksika)		19 d. 16 val. <i>Kolonų salėje</i> — „Dainininko likimas“ (Klaipėdos universiteto Dainavimo katedros studentų renginys)		16 d. 16 val. <i>Didžiojoje salėje</i> — VMN moterų choras „Aidas“ (vad. — A. Balnionių tėvai, A. Liutkutė ir pianistė A. Kvasytė, tradicinių muzikos kapela „Duja“ (vad. — A. Lunys)
21 d. 18.30 — N. Gogolio „LOŠĘJAI“. Rež. — M. Byčkovas (Rusija)		22 d. 18.30 — G. Puccini „SESUO ANDŽELIKA“, „DŽANIS SKIKIS“		18 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> — žemaičių kultūros draugijos vakaras „Everestas buvo mūsų lemtis...“. Dalyvauja alpinistas V. Vitkauskas. Muzikuoją A. Batavičius ir I. Petrušius
22 d. 18.30 — „ROMEO IR DŽIULJETA“ (pagal W. Shakespere'o pjese). Rež. ir choreogr. — P. Uray (Vengrija)		ŠIAULIAI		21 d. 18 val. <i>Svetainėje</i> — festivalis „Tai – as“ pristato: jaunųjų bardų ir poetų vakaras-koncertas. Dalyvauja E. Ancevičiūtė, J. Krivickas
22 d. 11, 13 val. — Z. Hopp „STEBUKLINGOJ KREIDELĖ“. Rež. — O. Lapina		Šiaulių dramos teatras		Bažnytinio paveldo muziejus
23 d. 12 val. — Z. Hopp „JUNAS IR SOFUS ARBA AUKSINIS RITERIS“. Rež. — O. Lapina		14 d. 18 val. — I. Vyrypajevė „VALENTINŲ DIENA“. Rež. — L. Vaskova		14 d. 16 val. ir 15 d. 14 val. — ekskursija „Širdies motyvais“
23 d. 18.30 — M. Poli „ŽYDRASIS ROJUS“. Rež. — M. Poliščiukas (Prancūzija)		15 d. 18 val. — T. Williamso „IGUANOS NAKTIS“. Rež. — G. Padegimas		22 d. 16 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
Teatras „Lélė“		20 d. 18 val. — Y. Reza „MENAS“. Rež. — D. Kazlauskas („Idio teatras“)		22 d. 17 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
Didžioji salė		21 d. 18 val. — H. Ibseno „NORA“. Rež. — S. Račkys		23 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
15 d. 12 val. — J. Mačiukevičiaus „BITE MAJA“ (V. Bonzelos knygos „Bite Maja ir jos nuotykiai“ motyvais). Rež. ir dail. — V. Mazūras		22 d. 18 val. — L. Nesko „LEDI MAKBET“ MCENSKO APSKRITIES“. Rež. — R. Banionis		24 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
22 d. 12 val. — „DAKTARAS DOLITLIS“ (pagal H. Loftingą). Rež. — R. Driežis		PANEVĖŽYS		25 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
22 d. 18.30 — „GELEŽIS IR SIDABRAS“ (pagal V. Šimkaus eiles). Insc. aut ir rež. — R. Kazlas		Kuozo Miltinio dramos teatras		26 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
23 d. 12 val. — E.T.A. Hoffmanno „SPRAG-TUKAS“. Scenarius aut, rež. ir dail. — V. Mazūras		14 d. 18 val. — L. Gersche's „LAISVI DRUGELIAI“. Rež. — D. Kazlauskas (J. Miltinio dramos teatras)		27 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
Mazoji salė		15 d. 18 val. — I. Paliulytė „LÜDNAS DIEVAS“. Rež. — I. Paliulytė		28 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
15 d. 14 val. — „RAUDONKEPURĖ“ (pasakų apie Raudonkepuraitę motyvais). Rež. ir dail. — V. Mazūras		18 d. 18 val. — L. Gersche's „PALATA“. Insc. aut. ir rež. — R. Kazlas		29 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
22 d. 14 val. — „MUZIKINĖ DÉZUTĖ“ (pagal V. Odojevskio pasaką „Miestelis tabokinėje“). Rež. ir dail. — J. Skuratova		19 d. 18 val. — I. Turgevė „MÉNUO KAIME“. Rež. — V. Tertelis		30 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
23 d. 14 val. — „NAŠLAITÉ ELENYTÉ IR JONIUKAS AVINIUKAS“. Rež. — R. Driežis		20 d. 19 val. — I. Turgevė „ANA KARENINA“ (L. Tolstojaus romano motyvais). Choreogr. — A. Cholina		31 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
Menų spaustuvė		21 d. 18 val. — I. Turgevė „B. Srblijanovič „SKERIAI“. Rež. — R. Atkočiūnas		32 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
14 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> — C. Graužinio „DRASI ŠALIS (LIETUVOS DIENA)“. Rež. — C. Graužinės (teatras „cezario grupė“)		22 d. 19 val. — I. Turgevė „Solo Cissokho Trio“ — „Solo Cissokho Trio“		33 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
14 d. 19 val. <i>Stiklineje salėje</i> — J. Paškevičiaus „RIBOS“. Rež. — T. Montrimas (jaunųjų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)		22 d. 18 val. — E. Scribe'o „DIDŽIOJOJE SALĖJE“. Rež. — D. Kazlauskas		34 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
15 d. 12 val. — K. Kišeninėje salėje — „EGLĖ ŽALCIŲ KARALIENĖ“. Rež. — S. Degutytė („Stalo teatras“)		23 d. 18 val. — I. Turgevė „B. Srblijanovič „VEKSELIS“, „DŽANIS SKIKIS“. Rež. — J. Geniūšas		35 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
15 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> — PREMJERA! „KELIONĖ NAMO“. Rež. — V. Bareikis (urbanišnio šokių teatras „Low Air“)		24 d. 18 val. — E. Johno, T. Rice'o „AIDA“. Rež. — J. Janulevičius		36 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
17 d. 12 val. — K. Kišeninėje salėje — „Pasakų pirmadienai mažyliams“ Žvejų pasakos. Pasakas sekā S. Degutytė („Stalo teatras“)		25 d. 18 val. — W.A. Mozarto „MAŽOJI BURTŲ FLEITA“. Rež. — V. Visockis		37 d. 18 val. <i>Setainėje</i> — klasikinis gitaros mokytojas A. Pauliukevičius ir gitaristai A. Kančys, A. Poškus, S. Masiulius, T. Umbrasas
18 d. 18.30 <i>Kišeninėje salėje</i> — „BRANGIOJI DAINININKĖ“. Rež. — S. Rubinovas		26 d. 18 val. — J. Strauss		

„12 vergovės metų“

Savaitės filmai

12 vergovės metų ****

Vienas rimčiausiu kandidatų į šiuometinius „Oskarus“. Steve'o McQueeno filmas remiasi tikra istorija, kurią knygoje aprašė pats jos heroinas Solomonas Northupas. Gabus smuikininkas ir laisvas juodaodis XIX a. viduryje apgaule buvo parduotas vergijon į JAV Pietus. Ankstesniuose McQueeno filmuose „Alkis“ ir „Gėda“ režisierius dėmesio centre buvo įvairių ekscesus patiriantis žmogaus kūnas. Tačiau Solomonas (Chiwetel Ejiofor) yra ne tik įvairių kankinimų objektas, bet ir bejėgis jų stebėtojas. Filme taip pat vaidina Michaelas Fassbenderis, Benedictas Cumberbatchas, Paulas Dano, Paulas Giamatti (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Džekas Rajanas: šešelių užverbotas ***

Populiari romanų apie šnipus autorius Tomo Clancy sukurtas CŽV analitikas Džekas Rajanas šiame filme atsidurs Maskvoje. Uždavinys paprastas – patikrinti rusų milijardieriaus Viktoro Čerevino kompanijos operacijas. Tačiau pasikėsinama Džekų užmušti ir jis turi gintis, prisiminti armijoje igytus išgudžius ir elgtis kaip tikras specialusis agentas. Atsiskirtinai Džekas sužino, kad jo darbdavys kartu su rusų vyriausybė planuoja teroro aktą, neįsengiamai sukeliantį pasaulinį chaosą. Laimė, Džekas nėra vienas: jam padeda patyręs karininkas Harperis ir netikėtai Maskvoje atsidūrusi žmona Ketis. Filme, kurį sukūrė Shakespeare'o žinovas, aktorius ir režisierius Kennethas Branagh, vaidina Chrisas Pine'as, Keira Knightley, Kevinas Costneris, sau režisierius paskyrė milijardieriaus vaidmenį (JAV, Rusija, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Išgelbėti poną Benksą ***

Pasakojimas apie tai, kaip galingasis Waltas Disney'us 20 metų įkalbinėjo Pamelą L. Travers parduoti jam knygos apie Merę Popins teises, Johno Lee Hancocko filme pavirto žavia, malonia, sentimentalė, gal šiek tiek „cukruota“ istorija. Bet tai nestebina, juk Disney'us buvo išsičinęs, kad gyvenimas pernelyg liūdnas, todėl ekrane ji reikia pagražinti. Veiksmas prasideda, kai 7-ojo dešimtmecio pradžioje rašytoja pagaliau atvyksta į Los Andželą derybų. Jos reikalavimai milžiniški ir ne visai išgivendinami (koks gali būti filmas vaikams be dainų?), bet prodiuseris įtikinėja, argumentuoja, aiškina, nes jis pažadėjo savo vaikams ekranizuoti knygą. Komiškos derybos – tik viena filmo dalis. Kita ir daug dramatiškesnė – rašytojos vaikystės prisiminimai, paaiskinantys, iš ko gimė jos garsioji knyga. Idomu stebėti ir dvieju kultūrų susidūrimą: Emmos Thomson suvaidinta rašytoja įpratusi kurti vienatvėje, jai artimas anglų formalumas, klasikinės kultūros konvencijos. Tomo Hankso Disnėjus garbina darbą kolektyve, jis paslankus, linkęs į kompromisus ir nuoširdžiai žavisi savo paties kuriamu kiču. Taip pat filme vaidina Colinas Farrellas, Ruth Wilson, Paulas Giamatti (JAV, 2014). (Vilnius)

Šeimos albumas: rugpjūtis ****

Kupinas sarkastiško humoro žvilgsnis į sudėtingus motinos (Meryl Streep) ir trijų suaugusių dukterių (Julia Roberts, Juliette Lewis, Julianne Nicholson) santykius. Dukterys paliko šeimą, kad būtų kuo toliau nuo artimųjų ir prieingesnių. Tačiau vieną dieną jos yra priverstos grįžti ir pagaliau suvokti jausmus, kurie kadaise privėdė prie konfliktų. Johno Wellso filmas pasakoja (kartaip gal pernelyg jausmingai) universalią istoriją apie šeimos ryšius. Jame yra daug nemalonios tiesos, bet ir viltis, kad kartu išgyventa krizę padės filmo herojems išspręsti su praeitimis susijusias problemas. Papildoma žvaigždėtė už išmenantį aktorių ansamblį: filme taip pat vaidina Chrisas Cooperis, Ewanas McGregoras, Margo Martindale, Samas Shepardash, Dermotas Mulroney (JAV, 2013). (Vilnius)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

14 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 11.30, 14.30, 17.30, 21.30; 15–20 d. – 20.30
14 d. – Begalinė meilė (JAV) – 11.15, 13.45, 16.20, 18.45, 21.15; 15–20 d. – 16.10, 18.50, 21.15
14 d. – Šėtono belaukiant (JAV) – 11.45, 14, 16.10, 18.30, 20.30; 15, 16 d. – 11.45, 16.15, 20.45; 17–20 d. – 16.15, 20.45 14 d. – Greičiau nei triušiai (Rusija) – 18.30, 21.15 20 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 18.40
14 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 11, 12, 13.30, 14.45, 16, 17.30, 18.15, 19, 20.15, 22, 22.30; 15–20 d. – 11, 13.30, 16, 19, 21.50
14 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 15 val.; 15 d. – 16 val.; 16 d. – 21 val.; 17 d. – 15 val.; 18 d. – 18.50; 19 d. – 19.10; 20 d. – 21 val.
14 d. – Redirected / ūž Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 21 val.; 15 d. – 18 val.; 16 d. – 16.20; 17 d. – 19.10; 18 d. – 20.50; 20 d. – 18.50
15 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 20.10; 19 d. – 17 val.
16 d. – Baseinas (Prancūzija, Italija) – 18.30 (filmą pristatys A. Kaziliūnaitė)
17 d. – Kelių policija (Lenkija) – 17 val.
15 d. – Didysis loks (Danija) – 14.30
16 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14.30

15–19 d. – Džekas Rajanas: šešelių užverbotas (JAV) – 19.20

„Skalvijos“ kino centras

14 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 17.10; 17 d. – 21.20; 18 d. – 17 val.; 19 d. – 21.10; 20 d. – 17 val.
14 d. – Mes geriausios! (Švedija) – 19 val.; 15 d. – 16 val.; 16 d. – 21 val.; 17 d. – 15 val.; 18 d. – 18.50; 19 d. – 19.10; 20 d. – 21 val.
14 d. – Redirected / Už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 21 val.; 15 d. – 18 val.; 16 d. – 16.20; 17 d. – 19.10; 18 d. – 20.50; 20 d. – 18.50
15 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 20.10; 19 d. – 17 val.
16 d. – Baseinas (Prancūzija, Italija) – 18.30 (filmą pristatys A. Kaziliūnaitė)
17 d. – Kelių policija (Lenkija) – 17 val.
15 d. – Didysis loks (Danija) – 14.30
16 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14.30

Pasaka

14 d. – Išgelbēti poną Benksą (JAV) – 17 val.; 15 d. – 16.45; 16 d. – 18.30; 17, 19 d. – 21 val.; 18 d. – 18 val.; 19 d. – 21.15
14 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 19.30; 15 d. – 21.30; 16, 18 d. – 21 val.; 17 d. – 18 val.; 19 d. – 17 val.; 19 d. – 19 val.
14 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 18.45, 22 val.; 15 d. – 19.15, 22.30; 16 d. – 21.15; 17, 18, 20 d. – 20.30; 19 d. – 19.30
14 d. – Meilei nereikia žodžių (JAV) – 16.45
14 d. – Mylimieji (Prancūzija, D. Britanija, Čekija) – 21 val.
14 d. – Meilė trunka trejus metus (Prancūzija) – 16.30; 15, 16 d. – 15.30, 18.10; 17–20 d. – 18.10
14 d. – Ledo šalis (JAV) – 11 val.; 15–20 d. – 11.15; 21–20 d. – 17.05, 19.25, 21.40
14 d. – Aš, Frankensteinas (3D, JAV, Australija) – 16.10; 15–19 d. – 18.40; 20 d. – 16.30, 18.40
14 d. – Išgelbēti poną Benksą (JAV) – 12, 13.50; 15–20 d. – 15.50, 21.30
14 d. – Džekas Rajanas: šešelių užverbotas (JAV) – 21–20 d. – 18.50, 21.30
14 d. – Amerikietiška afera (JAV) – 16.30; 15, 16 d. – 12.30, 18.10; 17–20 d. – 18.10
14 d. – Ledo šalis (JAV) – 11 val.; 15–20 d. – 11.15; 21–20 d. – 17.05, 19.50, 21 val.; 15–20 d. – 14.15, 16.45, 19.15, 21.30; 20 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 18.50
14 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13.15, 15.45, 18.45, 21.45, 22.30, 23.25; 15–20 d. – 10.15, 12.45, 15.30, 18.15, 21.15
14 d. – Šeimos albumas: rugpjūtis (JAV) – 14.30; 16 d. – 14 val.; 17 d. – 18.30; 19 d. – 21.45
15 d. – Lego filmas (JAV) – 14 val.
15 d. – 12 vergovės metų (JAV) – 16.15; 16, 18 d. – 18.15; 19 d. – 17.30
15 d. – I Romā su meile (Italija) – 16 val.; 16 d. – 20 val.; 18 d. – 18.30; 19 d. – 17.45
16 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 16 val.
16 d. – Laiškai Sofijai (D. Britanija) – 14.30
16 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 17 val.
16 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 14.15
16 d. – Trispalvis (rež. V.V. Landsbergis) – 16.15
17 d. – Dviračiais per Himalajus (Lietuva) – 17.45; 18 d. – 20.15
17 d. – Aš tuoj grūšiu (Prancūzija) – 20 val.; 19 d. – 17.30; 19 d. – 15.30
19 d. – Didis grožis (Italija, Prancūzija) – 18 val.
20 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 15 val.
19 d. – Detektivas Daunas (Norvegija) – 15.15

Ozo kino salė

14 d. – Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 16 val.; 15 d. – 15 val.; 18, 19 d. – 16, 18 val.
14 d. – 7 dienos iš naktys su Marilyn Monroe (JAV, D. Britanija) – 18 val.
15 d. – Kaip mes žaidėme revoliuciją (rež. G. Žickytė) – 17 val.
20 d. – Išlūkimo eksperimentas (JAV) – 16 val.
20 d. – Dideli blogi vilkai (Izraelis) – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas
14 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 11, 13.45, 16.15, 19.05, 21.45; 15–20 d. – 13.30, 19, 21.30
14 d. – Begalinė meilė (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.25, 21 val.; 15–20 d. – 13, 15.15, 20.45
14 d. – Šėtono belaukiant (JAV) – 17.30, 19.40, 20.20, 21.15; 17–20 d. – 13.45, 18.15, 21.15; 18–20 d. – 16.10, 17.15; 19–20 d. – 17.45, 18.45, 19.45, 20.45
14 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 15, 17.50, 20.30, 23.30; 15–20 d. – 11.30, 18.40, 21.45; 15–20 d. – Robotas policininkas (JAV) – 10.45; 14 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 10.45; 15 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 10.15; 15–20 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 16.15; 14 d. – 12 vergovės metų (JAV) – 14.20; 15–19 d. – 18.50

14.10, 20.30; 14 d. – Šėtono belaukiant (JAV) – 12, 14.15, 18.45, 21, 23.15; 15 d. – 14.15, 16.30, 18.40, 21.10; 20 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 19.10

14 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13, 14.30, 15.30, 16.20, 17, 18, 18.30, 19.30, 20.25, 21.20, 22, 23, 23.50; 15 d. – 10.30, 13, 15.30, 18.20, 21, 23.40; 16–20 d. – 10.30, 13, 15.30, 18.20, 21 val.; 14 d. – Lego filmas (JAV) – 12.30; 15–20 d. – 10.15, 12.45, 15.15

14 d. – Redirected / už Lietuvą! (rež. E. Velyvis) – 10.15, 15.15, 17.20, 20, 22.45; 15 d. – 11.30, 15–19 d. – Robotas policininkas (JAV) – 19.10; 20 d. – 19.10, 21.40; 15–20 d. – 12 vergovės metų (JAV) – 13.30, 16.20, 19 val.; 15, 16 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 11.15; 14 d. – Narsusis riteris Justinas (3D, Ispanija) – 12.15; 15–20 d. – 11.45; 15–20 d. – Ledo šalis (3D, JAV) – 14 val.; 15–20 d. – Ledo šalis (JAV) – 10.45

14 d. – Santa (rež. M. Ivaškevičius) – 15 val.; 15, 16 d. – 16.40; 17–20 d. – 11.15, 16.40

15–20 d. – Džekas Rajanas: šešelių užverbotas (JAV) – 21.50; 14 d. – Kaip pavogti žmoną (rež. D. Ulvydas) – 12.45; 14 d. – Pasvališčiojimas su dinozaurais (3D, JAV) – 10.15

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

14 d. – Žiemos pasaka (JAV) – 12.30, 15.15, 18, 20.45, 23 val.; 15–20 d. – 12.30, 15.15, 18, 20.45; 14 d. – Begalinė meilė (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.; 15–20 d. – 11.45; 15–20 d. – Ledo šalis (3D, JAV) – 14.30; 16–20 d. – Narsusis riteris Justinas (Ispanija) – 12.15; 15–20 d. – Ledo šalis (JAV) – 10.45

14 d. – Valentinas už 2rū (rež. E. Kubilius) – 10.30, 13.15, 15.45, 18.45, 21.45, 22.30, 23.25; 15–20 d. – 10.15, 12.4